

رفیعی موحد ، مهدی ، ۱۳۴۱

احکام و آداب تاکسیرانی / مهدی رفیعی . - قم : انتشارات نورالسجاد،

چاپ اول ۱۳۷۸

۱۱۹ ص

ISBN 964 - 92009 - 1 - 6

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیپا (فهرست نویسی پیش از

انتشار)

کتابنامه : به صورت زیرنویس .

۱ . تاکسیرانان - - ایران . ۲ . تاکسیرانان - اخلاق حرفه‌ای . ب .

عنوان.

۹۳۷ الف ۲۲ ت / ۳۹٫۸ HD ۴۱۳۲۱۴ / ۳۸۸

کتابخانه ملی ایران ۱۲۸۴۴ / ۷۸ م

فقه و زندگی (۲)

احکام و آداب تاکسیرانی

مهدی رفیعی

زیر نظر: حجه الاسلام محمدحسین فلاح زاده

قم: خیابان معلم ، ۱۶ متری عباس آباد ، جنب مدرسه شهیدین
انتشارات نورالسّجاد ، تلفن: ۷۸۳۵۵۵۴ - ۰۲۵۱ ، ۰۹۱۲۷۵۱۰۵۲۹

Email: sajjad@Ketabeqom.com

احکام و آداب تاکسیرانی

مؤلف / مهدی رفیعی

ناشر / نور السّجاد

چاپ / اعتماد

نوبت چاپ / سوم

تاریخ چاپ / ۱۳۸۶

قیمت / ۷۰۰ تومان

شمارگان / ۵۰۰۰ نسخه

شابک : ۹۶۴ - ۹۲۰۰۹ - ۱ - ۶

به سفارش :

ستاد احیاء امر به معروف و نهی از منکر

فهرست مطالب

سخن ناشر ... ۷

مقدمه ... ۱۱

تاکسیرانی و خدمت به مردم ... ۱۳

روش صحیح خدمتگزاری ... ۱۶

تاکسیران، حافظِ جانِ مسافر ... ۲۶

تاکسیران و آسایش مسافر ... ۳۱

تاکسیران و حیثیت مسافر ... ۳۳

تاکسیران و مالِ مسافر ... ۴۰

کرایه تاکسی ... ۴۳

افزون خواهی ... ۴۶

اجاره تاکسی ... ۵۶

سرویس دربستی ... ۶۳

سرویس دهی در شب ... ۶۵

لوازم و بارِ مسافر ... ۶۷

تعیین کرایه و دستمزد ... ۷۵

مسئولیت اجتماعی تاکسیران ... ۷۸

تاکسیران و خانواده ... ۸۶

مسئولیت شخصی تاکسیران ... ۸۹

تاکسیران و تعمیر کار ... ۱۰۱

تاکسیران و همکاران ... ۱۰۳

تاکسیدار و راننده کمکی ... ۱۰۵

تاکسیران و تاکسی ... ۱۱۰

سخنی با مسافران ... ۱۱۵

سخن ناشر

از دیدگاه اسلامی، همان گونه که دین راهنمای اندیشه و اخلاق و عبادات است راهنمای انتخاب شغل و بایدها و نبایدها در قلمرو تولید و توزیع و مصرف و مدیریت و اقتصاد هم محسوب می‌شود. شناخت مکاسب و متاجر و صنایع و مشاغل حلال و حرام، ضرورت زندگی اسلامی است. طرح پژوهشی - فرهنگی «فقه و زندگی» با این عقیده شکل گرفت که اسلام پاسخگوی نیازهای بشر در همه عرصه‌های زندگی است.

مشاغل مختلف صدها حکم واجب و مستحب و شرائط حقوقی و اخلاقی دارد که دانستن آن در سلامت روابط اجتماعی و تکامل اخلاقی و معنوی انسان اثر می‌گذارد و صدها حرام و مکروه و آداب غیر اخلاقی دارد که انجام آن فضای زندگی جمعی و موفقیت اسلامی را تیره و تار می‌سازد

و ابهام آن دلهره و تردید می‌آفرینند. آشنایی با احکام ویژه هر صنف برای دست‌اندرکاران آن ضرورت حتمی و برای مراجعان مشاغل «نیاز قطعی» و برای اهل مطالعه، دانش اجتماعی - دینی، مفید و روشنگر است.

با توجه به این حقیقت، مسئولان ستاد احیاء امر به معروف و نهی از منکر، که سیمای نورانی فقیهی بیدار و دلسوز و شجاع همچون حضرت آیه الله جنّتی «دام ظلّه العالی» در صدر آن می‌درخشد، این نیاز را احساس کردند که اگر مردم مؤمن و فداکار اصناف و اقشار اجتماعی با حلال و حرام‌های الهی و واجب و مستحب‌ها آشنا باشند معروف‌های بسیاری تحقّق خواهد یافت و آمار منکرات اجتماعی کاهش چشمگیری می‌یابد. این مهمّ، تلاش برای تدوین احکام صنفی و آموزش مستقیم و غیر مستقیم را جدّی‌تر ساخت.

تدوین متون آموزشی و توجیهی برای اصناف از نیازهایی است که جای خالی آن در این میدان بخوبی احساس گردید. برای تحقّق این هدف از برخی فضلاء محترم حوزه علمیه قم استمداد شد و کار تهیه متون مورد نیاز برای اصناف مختلف تولیدی توزیعی، خدماتی و صنعتی آغاز گردید. این کار با نظارت علمی چند تن از محققان و نویسندگان، از جمله

حجہ الاسلام محمود مہدی پور و حجۃ الاسلام محمد حسین

فلاح زاده سامان یافت. مجموعه حاضر نقطه پیوند
«فقه و زندگی» است. که چگونگی تأمین معیشت حلال را به
مسلمانان و صاحبان مشاغل گوناگون می آموزد و فقه را از
تئوری به عمل و دین نظری را به صحنه تجربه اجتماعی
نزدیک می سازد.

از آنجا که بسیاری از مشکلات اجتماعی ، ناشی از
ندانستن احکام الهی و عمل نکردن به قوانین فقهی است اگر
دولت و ملت و مسئولان و مردم در روابط خویش دستورهای
زندگی بخش الهی را بشناسند و عمل کنند زندگی هر روز
شیرین و شیرین تر می شود. و بی اعتمادی ها و بدبینی ها و
ستم های اجتماعی رخت بر می بندد و زمینه برای رشد معنوی
و اخلاقی و سعادت جاودانی فراهم می گردد.

شناخت دقیق قوانین الهی از قرآن و سنت، شناخت عمیق
واقعیت های اجتماعی و روشهای تولید و توزیع و مصرف و
ارائه خدمات و کالاها و گسترش صداقت در روابط مردم،
زمینه «عدالت اجتماعی» را فراهم می کند.

نویسندگان همکار در این پژوهش هدفی جز شناخت وظیفه
الهی و دینی هر صنف و ابلاغ احکام صاحبان مشاغل گوناگون
نداشته و در این زمینه از قرآن و سنت و فقه اهل بیت و اخلاق

اسلامی و اصول مسلم عقلی بهره گرفته‌اند . امید است با

دریافت رهنمودهای دانشوران رشته‌های گوناگون و فقهای
بزرگوار و صاحبان مشاغل ، این مجموعه کامل و کامل تر شود
و زمینه اجرای قوانین اسلامی در زندگی فردی و اجتماعی
فراهم آید.

در پایان از تمام مسئولان و دست‌اندرکاران، بویژه دبیر
«ستاد احیاء امر به معروف و نهی از منکر»، جناب حجه‌الاسلام
و المسلمین حاج سید احمد زرگر و معاونت تشکلهای مردمی
ستاد، که ما را در شناخت موضوعات و مصادیق احکام یاری
دادند تشکر نموده و از همه صاحب‌نظران دلسوز و محققان و
دست‌اندرکاران امور اصناف و برادران و خواهران مؤمن و
متعهد در واحدهای صنفی تقاضا می‌شود دیدگاهها علمی و
تجربی خویش را جهت تکمیل و اصلاح این مجموعه به
نشانی: قم، خیابان معلم، ۱۶ متری عباس‌آباد، جنب مدرسه
شهیدین ارسال دارند و ما را در ارائه خدمات فرهنگی بیشتر و
بهتر یاری کنند

والله ولی التوفیق

قم - انتشارات نورالسجّاد

مقدمه

حیثیت، اعتبار اجتماعی و شرافت تاکسیرانی از سویی و نیاز جامعه شهری به ناوگان حمل و نقل شهری از سوی دیگر و ضرورت ترویج فرهنگ دینی و شیوع «پسندیده‌ها» و قانونمندی فعالیتهای اجتماعی از دیگر سو تاکسیران محترم را به احکام و اخلاق صنفی فرا می‌خواند.

به بیان دیگر «تاکسیران»ی موفق است که به وظیفه دینی خود نسبت به خویشتن، مسافران، همکاران و جامعه آگاه باشد و در قلمرو دین به «تاکسیرانی» بپردازد. زیرا «مسایلی را که انسان غالباً به آنها احتیاج دارد واجب است یاد بگیرد.»^۱

^۱ - امام خمینی ره، رسالتوضیح المسائل، مسأله ۱۱.

نوشته حاضر که با همین ایده و به سفارش ستاد احیای

امر به معروف و نهی از منکر و پژوهشکده باقرالعلوم علیه السلام
تهیه شده است، به تاکسیداران و تاکسیرانان عزیز و دیگر
دست اندرکاران محترم امور تاکسیرانی در سراسر کشور
تقدیم می شود.

قم. تابستان ۱۳۷۸

مهدی رفیعی

تاکسیرانی و خدمت به مردم

از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله سؤال شد خداوند چه کسی را بیش از همه دوست می‌دارد؟ حضرت در پاسخ بیان کردند:
«آنکه بیش از همه برای مردم سودمند باشد.»^۲

از این کلام می‌توان چنین نتیجه گرفت که ارزشمندی هر شخص در هر صنف به میزان بازدهی، کارایی و نحوه برخورد او با دیگران بستگی دارد و هر چه بر میزان و مقدار فعالیت او افزوده شود و با رفتاری نیکو و اخلاقی پسندیده همراه باشد بر مقبولیت آن شخص افزوده می‌شود و در یک کلام آنچه به شخص بها

^۲ - وسائل الشیعه، کتاب امر و نهی، باب ۲۲، حدیث ۲.

می دهد و او را در دنیا و آخرت سرافراز می سازد «خدمت
مستمر به مردم» است.

امام علی علیه السلام به نقل از پیامبر صلی الله علیه و آله در اهمیت
خدمتگزاری مسلمانان چنین می گویند:

هر مسلمانی به جمعی از مسلمانان خدمت
کند، خداوند به تعداد آن مسلمانان برای
وی در بهشت خدمتگزار قرار می دهد.^۳

تاکسیرانی، از جمله پایگاههای مهم خدمتگزاری
است که کار جابجایی مردم را به عهده دارد و همه اقشار
جامعه برای ربط و بسط فعالیت‌های روزانه خود به این
حلقه وصل ارزشمند نیاز دارند.

تاکسیرانی، به لحاظ نقش کلیدی و غیر قابل
جایگزینش، از مصادیق گفتار امام صادق علیه السلام است که
می فرماید: «هر کس برادر مؤمن خود را سوار کند خداوند
در روز قیامت او را سوار بر شتر بهشتی می کند، و همه
فرشته‌های مقرب به او افتخار می کنند...»^۴

^۳ - اصول کافی، کتاب ایمان و کفر، باب فی خدمته، حدیث ۱.

^۴ - وسائل الشیعه، کتاب امر و نهی، باب ۲۲، حدیث ۵.

تاکسیران، علاوه بر افتخار خدمتگزاری به مردم
توفیق حضور در شهر خود و در کنار خانواده و بستگان و
آشنایان را داراست زیرا رسول اکرم صلی الله علیه وآله یکی از نشانه‌های
خوشبختی هر شخص را در این می‌داند که رزق و روزی
خویش را در شهر خود به دست آورد.^۵

^۵ - نهج الفصاحة، حدیث ۲۵۷، ترجمه ابو القاسم پاینده، تهران: جاویدان، ۱۳۶۴.

روش صحیح خدمتگزاری

اولین قدم در راه خدمتگزاری به مردم این است که بذر محبت به آنان را در قلب خویش بیفشانیم، چون انسان دوستی و عشق به مردم نیمی از خردمندی است.^۶

دومین قدم در راه خدمتگزاری تلاش برای بر طرف کردن نیاز مردم است. به فرموده پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله کسی که برای رفع نیاز برادر مؤمن خود کوشش کند مثل این است که نه هزار سال خداوند متعال را عبادت کرده، در حالی که روزهای آن را روزه بوده و شبهایش را بیدار.^۷

^۶ - اصول کافی، کتاب العشرة، باب التحیب الی الناس، حدیث ۴.

^۷ - چهل حدیث کارگشایی، محمودشریفی، قم: معروف، ۱۳۷۴.

برای انجام خدمت صحیح، لازم است که اصول اخلاقی اسلام و توصیه‌های فقهی آن رعایت شود؛ از جمله:

۱ - از گفتن هر کلمه‌ای که نشانه منت گذاری است پرهیز شود. امام علی علیه‌السلام می‌فرماید: «هر کسی با نیکی کردن منت بگذارد کار نیک او آلوده و تیره [و بی‌اثر] می‌شود.»^۸

۲ - هنگام انجام وظیفه خوش‌رو، مهربان و متواضع باشد.

۳ - خود را به جای مسافران تصور کند و به همان شکلی که دوست دارد به وی خدمت شود به آنان خدمت کند؛ که از پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله نقل شده: «آنچه را برای خود می‌خواهی برای دیگران بخواه.»^۹

۴ - خدمتش را بطور کامل به پایان برساند و مسافر را در نزدیکترین نقطه به مقصد پیاده کند.

^۸ - غُزْر الْجَمِّمِ وَ دُزْرِ الْكَلِمِ، عبدالواحد آمدی، فصل ۷۷، حدیث ۱۱۸.

^۹ - نهج الفصاحه، حدیث ۸۷.

۵ - با برنامه ریزی صحیح زمان بیشتری را در راه خدمت به مردم قرار دهد. زیرا که بنا به فرمایش پیامبر صلی الله علیه وآله: خوشحال کردن مردم مؤمن، خوشحالی خدا و پیامبر را به همراه دارد.^{۱۰}

۶ - از راهنمایی صحیح و کامل سرنشینان ناآشنا دریغ نوزد.

۷ - به افراد بزرگتر از خود احترام بگذارد، همچنانکه امام علی علیه السلام می فرماید: «بزرگان خود را احترام کنید تا کوچکترها شما را گرامی دارند».^{۱۱}

۸ - حق تقدّم مسافر را رعایت کند و با رسیدن مسافر جدید و پیشنهاد کرایه بیشتر از سوی او، مسافر قبلی را پیاده نکند.

۹ - در ایستگاهها مراقب باشد حق تقدّم اشخاص مسن و بانوان؛ به ویژه بانوانی که کودک همراه دارند، ضایع نشود.

^{۱۰} - اصول کافی.

^{۱۱} - غرر الحکم و درر الکلم، فصل ۸۳، حدیث ۷.

۱۰ - بنا به توصیه حضرت محمد صلی الله علیه و آله خردسالان را گرامی دارد.

۱۱ - به وقت سرنشینان اهمیت دهد و همانند آن تاکسیرانی باشد که وقتی یکی از سرنشینان از وی خواهش کرد لحظه‌ای توقف کند تا از عکاسی کنار خیابان عکسهایش را تحویل بگیرد. ولی تاکسیران با کمال ادب درخواست او را نپذیرفت.

در مقابل تاکسیرانی را دیدم که بی توجه به حضور سرنشینان، توقف کرد تا از باک تاکسی بنزین بکشد و به خودروی در راه مانده بدهد.

۱۲ - فشار کار و خستگی نباید، تاکسیران را از تعادل خارج کند تا به هر بهانه‌ای به دیگران پرخاش کند؛ چون خدمتگزاری با فحاشی و توهین سازگار نیست.

۱۳ - به هنگام سوار و پیاده کردن مسافر، دریافت و پرداخت کرایه‌ها، جابجا کردن مسافر و انتقال سرنشینان ردیف عقب به صندلی جلو به شأن و شخصیت مسافر توجه کند و از بر خورد خشم آلود و آمرانه اجتناب شود و با حالت احترام آمیز از واژه‌های ملایم و متین همراه با

لبخند استفاده نماید.

۱۴ - بهتر است تاکسیران:

- فقیر و غنی، پیر و جوان، زن و مرد و توانگر و غنی

را به یک چشم نگاه کند؛

- برخوردش با همه یکسان و دوستانه باشد؛

- از کنار پیران عصا به دست و مریضان با بی توجهی

عبور نکند؛

- به دیده حقارت به مسافر یا مسافران نگاه نکرده و

کسی را مسخره نکند؛

- از رسول اکرم صلی الله علیه و آله روایت شده است که: «خوارترین

مردم کسی است که مردم را خوار شمارد.»^{۱۲}

۱۵ - تمام توجه او به خدمت باشد و با اخلاص به

جابجایی شهروندان پردازند، همانطور که یکی از

تاکسیرانان موقّق می گفت:

من بر خلاف بعضی از همکاران، بی جهت در

خیابانها و میادین نمی چرخم تا فقط مسافر دربستی با

۱۲ - نهج الفصاحه، حدیث ۲۵۰.

رقمهای درشت پیدا کنم؛ بلکه همیشه قبل از آنکه
بخوام گوشم را آماده شنیدن مبلغ پیشنهادی مسافر
کنار خیابان کنم به مقصد او توجه می‌کنم.

۱۶ - اگر راننده تاکسی تلفنی و یا سرویس خصوصی
است به زمان و مکان قرار، مسیر منتهی به مقصد، تعداد
سرنشینان، سرعت و مقررات دیگر دقت و توجه ویژه‌ای
داشته باشد. زیرا به فرموده پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله: «بهترین
بندگان خدا کسانی هستند که به وعده وفا می‌کنند.»^{۱۳} و
نیز «در روز قیامت از عهد و پیمان سؤال می‌شود.»^{۱۴}

۱۷ - «آلودگی صوتی» به هر طریق ممکن؛ اعم از
صدای ناهنجار آگزوز، بوق و صدای رادیو برهم زننده
آرامش بوده و چه بسا موجب آزار و پدید آمدن
عارضه‌های ناگوار می‌شود. تاکسیران موفق می‌تواند
تاکسی را در وضعیتی براند که ضمن کاهش آلودگی
صوتی، آرامش عصبی، فکری و شنوایی را به مسافران

^{۱۳} - همان، حدیث ۸۵۰.

^{۱۴} - قرآن کریم، سوره اسرا ۱۷ / ۳۴.

خود و سایر شهروندان هدیه دهد؛ به خصوص در مواقع عبور از خیابانهای کم عرض، کوچه‌ها، نزدیک درمانگاهها و بیمارستانها. زیر هر نوع رنجاندن و آزار دیگران در اخلاق اجتماعی اسلام عملی ناپسند و حرام است.

از پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله روایت شده: «هر آزار دهنده‌ای در جهنم است.»^{۱۵} و «خداوند در روز قیامت کسانی را که در دنیا مردم را عذاب کرده‌اند عذاب می‌کند.»^{۱۶}

۱۸ - پرحرفی و گفتگوی بیهوده از جمله ناپسندهای گفتاری است و از سوی بزرگان دین نهی شده است. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله می‌فرمایند: «بدهای امت من پرگویان و پرچانه‌ها هستند.»^{۱۷}

۱۹ - از بیان مشکلات شخصی و صنفی در جمع سرنشینان پرهیزد.

۲۰ - در برابر رفتار ناشایست مسافران، خویشتن‌دار

^{۱۵} - نهج الفصاحه، حدیث ۲۱۷۱.

^{۱۶} - همان، حدیث ۷۶۳.

^{۱۷} - همان، حدیث ۱۸۰۴.

بوده و با متانت از بروز خشونت و درگیری جلوگیری کند
و با لحن آرام و ملایم گفتگو کند و صدای خود را بلند
نکند.^{۱۸}

۲۱ - نسبت به کمبود پول خرد یا جایگزینی آن با
بلیط اتوبوس یا کوتاهی مسافر در پرداخت تام و کامل
کرایه بها، خویشتن دار باشد و با بزرگواری از کنار کم و
کاستی‌ها بگذرد. به عنوان نمونه: یکی از مسافران
تاکسی پیاده شد و یک عدد بلیط ۱۰۰ ریالی اتوبوس در
آورد و به راننده گفت: «بخشید. غیر از این بلیط پولی تو
جیبم نیست.» راننده بی آنکه حرفی بزند به تاکسیمتر که
رقم ۴۵۰ ریال را نشان می داد نگاه کرد و با تبسم بلیط را
از مسافر گرفت و گفت:

«بقیه کرایه را بعدا به صندوق صدقات بریز» و سپس
حرکت کرد.

مسافر دیگری که شاهد صحنه بود رو به راننده کرد
و گفت: «خوشم آمد ازین اخلاقت. اینو می گن آقای. ای

^{۱۸} - قرآن کریم، سوره لقمان ۳۱/۱۹.

کاش دیگران هم مثل تو بودن و برای ده، بیست تومان پول بی‌ارزش با مسافر جرّ و بحث نمی‌کردن و شخصیت خودشون و مسافر رو پایین نمی‌آوردن.»

۲۲ - مسیر تاکسیرانی با ازدحام جمعیت و در ساعتهای پر تردد کوتاه نشود تا از روی طمع‌ورزی سرنشینان را در مسیری کوتاهتر و مقصدی نزدیکتر پیاده کند.

۲۳ - در زندگی قناعت داشته باشد همچنانکه روزی به هنگام پیاده شدن از سواری ویژه خواستم کرایه‌بها بپردازم که راننده نپذیرفت و گفت: «من در خارج از مسیر اصلی خود، مسافران را بطور صلواتی (رایگان) جابجا می‌کنم، شما فقط دو تا صلوات بفرستی کفایت می‌کند.» من نیز با فرستادن دو صلوات از خودرو پیاده شده با خود گفتم چه خوب بود اگر همه تاکسیرانان این سنت حسنه انقلاب اسلامی و دوران دفاع مقدس را در همه ایام بویژه در مناسبتهای مهم ملی - مذهبی زنده نگهدارند.

۲۴ - به هنگام شنیدن آژیر وسایل نقلیه امدادی (آتش‌نشانی، آمبولانس، نیروی انتظامی...) کاملاً در

متنها الیه سمت راست خیابان توقف کرده تا آن وسایل
به راحتی عبور کنند.

۲۵ - افراد مصدوم و آسیب‌دیده از تصادفات رانندگی
را به بیمارستان و دیگر مراکز درمانی منتقل کند، به
شرط آنکه مسافری در تاکسی او نباشد، یا در صورت
وجود مسافر در تاکسی از وی اجازه بگیرد.

۲۶ - چون بنای تاکسیران، خدمت به مردم است،
پس بهتر است قصد قربت کند و با اعتقاد به رزاق بودن
خداوند به ایزد متعال توکل کند و فعالیت‌های روزانه خود
را با تلاوت آیاتی از قرآن کریم و دعا آغاز کند و از درگاه
خدای بزرگ طلب خیر و برکت و موفقیت نماید.

تاکسیران، حافظِ جانِ مسافر

تاکسیران، با امانت دانستن مسافران، در حفظ سلامت آنان از هیچ تلاشی دریغ نمی‌کند و آن را وظیفه انسانی و دینی خود می‌داند. او به حکم قرآن^{۱۹} می‌کوشد تا با رعایت نکات زیر، مسافران را سالم به مقصد برساند:

۱ - حرکت با سرعت مجاز^{۲۰} و پرهیز از سبقت

^{۱۹} - «اگر برخی از شما برخی دیگر را امین دانست، پس آن که امین شمرده شده باید سپرده‌اش را باز پس دهد» سوره بقره / ۲۸۳، ترجمه محمد مهدی فولادوند.

^{۲۰} - حداکثر سرعت در خیابانها ۵۰ کیلومتر در ساعت و در کوچه و میدانها و پیچها ۲۰ کیلومتر در ساعت این نامه راهنمایی و رانندگی، ماده ۱۱۳.

بی‌مورد یا تخلف دیگر.

۲ - اجتناب از هر عملی که او را از توجه به رانندگی باز دارد؛ مثل خوردن و آشامیدن که از سوی قانون منع شده است^{۲۱} یا گفتگو با تاکسیران دیگر یا مشغول شدن به تنظیم رادیو و جابجا کردن صندلی.

۳ - سوار کردن بیش از سه نفر (با راننده) در قسمت جلو خودرو که برابر قانون ممنوع است.^{۲۲}

۴ - سوار کردن سرنشین در سمت چپ راننده که از طرف قانون منع شده است و جریمه دارد.

۵ - گذاشتن بار یا اشیای دیگر در جلو یا عقب خودرو، اعم از داخل یا خارج، که مانع دید راننده شود برابر مقررات ممنوع است و برای متخلفین مجازاتهایی در نظر گرفته شده است.

۶ - مطابق قانون، تاکسیران بعد از سوار شدن مسافر تا از بسته شدن کامل درِ تاکسی اطمینان پیدا نکرده

^{۲۱} - آئین نامه راهنمایی و رانندگی، ماده ۱۵۹.

^{۲۲} - همان مدرک، ماده ۱۵۴.

نباید حرکت کند و نیز تا لحظه توقف کامل، اجازه باز کردن در تاکسی را به سرنشین ندهد. برای متخلفین از این قانون جرایمی در نظر گرفته شده است.

۷ - راندن وسیله‌ای که بیش از ظرفیت مندرج در کارت شماره گذاری، مسافر سوار کرده ممنوع است و به تعداد هر سرنشین اضافی جریمه‌ای در نظر گرفته شده است.

۸ - سوار کردن اشخاص در قسمت خارجی خودرو، مثل باربند و صندوق عقب، ممنوع است.

۹ - برای پیاده و سوار کردن مسافر در محل‌های مجاز و در منتهای سمت راست سواره‌رو توقف کند. در غیر این صورت متخلف محسوب می‌شود.

۱۰ - مسافری ردیف عقب را از سمت چپ پیاده نکند.

۱۱ - توقف در پیاده‌رو، تجاوز به حقوق عابرین بوده و غیر قانونی است و متخلف جریمه خواهد شد.

۱۲ - تاکسیران وظیفه شناس، در مناطق ممنوع مشخص شده توسط قانون توقف نمی‌کند.

۱۳ - هرگاه مسافر از سوی تهدید کننده‌ای مورد ظلم و تعرض قرار گیرد به دفاع از او بر می‌خیزد.

۱۴ - به هنگام سوار یا پیاده کردن مسافر «توقف کامل» داشته باشد تا بسان آن راننده‌ای نشود که بدون توجه به مسافری که در حال سوار شدن بود، پا را از روی پدال ترمز برداشت و ناگهان فریاد مسافر بلند شد و با ناراحتی و اعتراض گفت: «چیزی نمونه بود که پام بره زیر چرخ».

هر چند که اتفاق ناگواری رخ نداد؛ اما با کمال تأسف آن راننده به عوض عذرخواهی و دلجویی گفت: «حالا که طوری نشده، چرا داد و فریاد می‌کنی؟»

یاد آوری:

هرگاه تاکسیران بر اثر تخلف از مقررات راهنمایی و رانندگی یا تاکسیرانی و سایر قوانین دولت اسلامی، ضرری به مسافران یا دیگران برساند، افزون بر آنکه این تخلف خود گناه محسوب می‌شود، ضامن ضرر و زیان است و باید جبران کند یا رضایت آنها را جلب نماید.

همچنین اگر بر اثر بی توجهی به مسائل اجتماعی یا کوتاهی در حفظ سلامتی مسافران، لطمه‌ای به آنان وارد شود.

تاکسیران و آسایش مسافر

تاکسیران خیرخواه و مردم دوست برای آسایش مسافران نکات زیر را اعمال می‌کند:

۱ - صندلیها و کف تاکسی و جدار داخلی درها را واریسی می‌کند تا برآمدگی، لبه تیز و مانع دیگر پدید نیامده باشد که سبب پاره شدن لباس مسافر یا جراحت بدنی و اذیت مسافران شود.

۲ - صندلی ردیف جلو را طوری تنظیم می‌کند که دو مسافر به راحتی و با کمترین فشار و رنجش در کنار یکدیگر قرار بگیرند.

۳ - از سوار کردن مسافری که در حال کشیدن سیگار

است پرهیز می‌کند.^{۲۳}

^{۲۳} - استعمال دخانیات برای راننده ممنوع است آئین نامه راهنمایی و رانندگی، ماده ۱۵۹.

۴ - با تنظیم سرعت و توجه به مسافران کنار خیابان در نزدیکترین محل حضور مسافر توقف کند نه آنکه در فاصله دورتر بایستد آنگاه از مسافر توقع داشته باشد تا با دویدن و شتاب خود را به تاکسی برساند و نیز در لحظه پیاده کردن دقت کند تا هر مسافر را در نزدیکترین نقطه ممکن به مقصدش پیاده کند، هر چند که مسافر قبلی در فاصله ۵۰ متری پیاده شده باشد؛ یعنی از این مسافر توقع یا گلایه نداشته باشد که چرا همراه مسافر قبلی پیاده نشده است.

تاکسیران و حیثیت مسافر

همزیستی و ارتباط سالم افراد جامعه بشری در پناه «حیثیت و اعتبار» است و همگان سعی دارند بر حسب فطرت خود از آن دفاع کنند. اسلام نیز این ویژگی ذاتی انسان را محترم شمرده و بسیاری از احکام و توصیه‌هایش را بر مبنای حفظ آبروی اشخاص استوار ساخته است و از امام صادق علیه‌السلام در حدیثی نقل شده:

«مسلمان کسی است که مردم از دست و

زبان او در امان و آسایش باشند».^{۲۴}

بر این اساس و برای ادای احترام متقابل لازم است

۲۴ - محمّد بن بابویه - اقر مجلسی، بحار الانوار، چاپ تهران، ج ۷۵، ص ۵۱،

تاکسیران نسبت به مسافری که پیاده شده سخنی از نحوه رفتار و گفتار او به میان نیاورد و به دیگری نیز چنین اجازه‌ای ندهد. زیرا این قبیل سخنان از مصادیق آشکار «غیبت» است و از گناهان بزرگ به شمار می‌رود.

حال اگر این سخنان با تمسخر و فحش و واژه‌های رکیک همراه شود بر میزان جرم افزوده می‌شود و همگی بر خلاف ارزشهای اخلاقی اسلام هستند که آیه ذیل شاهد همین مدعاست:

ای کسانی که ایمان آورده‌اید نباید قومی قوم دیگر را ریشخند کند. شاید آنها از اینها بهتر باشند... و از یکدیگر عیب مگیرید و به همدیگر لقبهای زشت مدهید... و هر که توبه نکرد آنان خود ستمکارند... و بعضی از شما غیبت بعضی نکند. آیا کسی از شما دوست دارد که گوشت برادر مرده‌اش را بخورد؟ از آن کراهت دارید. [پس] از خدا بترسید...^{۲۵}

^{۲۵} - قرآن کریم، سوره حجرات / ۱۱ و ۱۲، ترجمه محمد مهدی فولادوند.

نسبت به رفتار و گفتار ناشایست دیگران نیز وظیفه تاکسیران همانست که پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله فرمودند: «ملايـمت کن و از خشونت و فحش و ناسزا بپرهیز»^{۲۶} و نباید از درِ مقابله به مثل و انتقام برآید که به گفته آن حضرت: «منفورترین مردم نزد خدا شخص لجوج و ستیزه‌جو است»^{۲۷}.

همین نسخه برای وضعیت دیگر نیز قابل تجویز است و آن وقتی است که تاکسیران یا تاکسیدار به شهرداری یا سازمان یا اتحادیه مراجعه کند و بر طبق خواسته‌اش با وی رفتار نکنند یا از سوی همکاران مورد بی‌مهری قرار گیرد.

بنابراین هرگاه به عملکرد کسی انتقاد یا نارضایتی دارد، بر اساس اصل امر به معروف و نهی از منکر و با شهامت کامل و بطور مستقیم با همان شخص روبرو شود و محترمانه نظر خودش را ارائه کند.

^{۲۶} - نهج الفصاحه، حدیث ۱۹۶۹.

^{۲۷} - همان، حدیث ۱۸.

همچنین سزاوار است برای دستیابی به خواسته
صنفاي (خواستهای معقول و بر حق و قابل وصل) از
طریق صحیح وارد شود و به عوض بیراهه رفتن‌ها و
هیاهو، با مسؤول مستقیم آن قبیل خواسته‌ها ارتباط
برقرار کند و نیازمندیهایش را با وی در میان بگذارد و
پیوسته خواسته‌ها و آرزوهایش را با بردباری و متانت
پی‌گیری کند.

در راستای اصل حفظ آبروی مردم، تاکسیران امین
هرگز به خود اجازه نمی‌دهد که از روی بدگمانی یا
کنجکاوی، فضای سالم و آرام اجتماعی را آلوده کند و
هرگز تلاش نمی‌کند از آمد و شد مسافران سر در آورد یا
به گفتگوی خصوصی زن و شوهر و دو دوست گوش فرا
دهد یا از محتویات اثاث آنها با خبر شود یا حرکات
مسافرین را زیر نظر بگیرد یا از طریق آئینه و با
نگاههای تند مراقب سرنشینان باشد و... زیرا همه این
موارد بر طبق صریح آیات و روایات از گناهان بزرگ
شمرده شده‌اند؛ مثلاً:

ای کسانی که ایمان آورده‌اید از بسیاری از
گناهها پرهیزید که پاره‌ای از گناهها گناه

است و تجسس نکنید.^{۲۸}

امام علی علیه السلام:

هر که پرده از اسرار دیگری بردارد خداوند

نیز پرده از اسرارش بر می‌دارد.^{۲۹}

امام خمینی (ره):

«عیب جویی و تنقیص مسلمان جایز

نیست.»^{۳۰}

حال اگر به خصوصیات از زندگی شخصی و رفتار و

گفتار مسافرین دست یافت، لازم است با «تغافل و چشم

پوشی»، که امام علی علیه السلام همگان را بدان توصیه کرده‌اند،

از کنار آن بگذرد تا از نتیجه آن که آرامش و امنیت است

بهره‌مند شود:

«هر کس بسیاری از چیزها را نادیده نگیرد

زندگی‌اش ناخوش می‌شود.»^{۳۱}

^{۲۸} - قرآن کریم، سوره حجرات / ۱۲.

^{۲۹} - غرر الحکم و درر الکلم، فصل ۷۷، حدیث ۱۱۳۶.

^{۳۰} - امام خمینی؛ استفتانات، بخش گناهان کبیره، سؤال ۷.

^{۳۱} - غرر الحکم و درر الکلم، حدیث ۱۴۸۶.

نکته پایانی این بحث عبارت است از اینکه برای

حفظ حیثیت عمومی بانوان و برای جلوگیری از ایذا و مزاحمت و سلب آسایش آنان، تاکسیران سعی کند در صورت امکان از سوار کردن و نشانیدن زن و مرد نامحرم و جوان در کنار یکدیگر خصوصا در ردیف جلو صرف نظر کند، بخصوص در وقتی که احتمال فساد می دهد یا یقین به وقوع خلاف شرع دارد.^{۳۲} زیرا هیچگاه وجدانش به وی اجازه نمی دهد تا برای به دست آوردن چند ریال پول، زمینه گناهکاری دو انسان و نافرمانی خدا را فراهم کند و نیز می داند که رعایت این نکته از جمله شئون اسلامی و اجتماعی است و بر حسب مقررات تخلف محسوب می شود.^{۳۳}

تاکسیران برای آنکه ناخود آگاه در معرض سوء ظن یا تهمت قرار نگیرد از سوار کردن دو زن در ردیف جلوی تاکسی اجتناب کند، همچنانکه در بعضی شهرها از سوار

۳۲ - برحسب استفتای به عمل آمده از محضر مقام معظم رهبری به شماره و تاریخ ۱۳۷۷/۰۵/۰۴۲۶۸۴ و حضرت آیه‌العلوی فاضل‌الکرانی به شماره و تاریخ ۱۳۷۷/۴/۲۳۸۰۳۲۸ .

۳۳ - آیین نامه اجرایی تاکسیرانی، ماده ۸، بند ۲.

کردن دو زن یا یک مرد و یک زن در صندلی جلو،
جلوگیری می‌شود و هیچ مشکلی نیز در پی نداشته است.

چند یادآوری مهم:

۱ - برای حفظ حریم شرعی و عفت عمومی لازم
است از گفتگو و خندیدن با زنان مسافر و نیز از سؤالهای
بی‌مورد پرهیز شود.

۲ - در وقت دریافت و پرداخت پول با دست زنان
تماس پیدا نکند.

۳ - از داخل آئینه به نامحرم نگاه نکند، زیرا بنا بر
احتیاط واجب، نگاه کردن به صورت و دستهای نامحرم،
هر چند بدون قصد لذت باشد، حرام است.^{۳۴}

۴ - امر به معروف و نهی از منکر واجب کفایی
است.^{۳۵} در صورت مشاهده منکر از سوی مسافران، بر
تاکسیران لازم است که با رعایت شرایط^{۳۶} به وظیفه

^{۳۴} - امام خمینره، رساله توضیح المسائل، مسأله ۲۴۳۳.

^{۳۵} - همان مدرک، مسأله ۲۷۸۷.

^{۳۶} - توضیح المسائل، شرائط امر به معروف و نهی از منکر.

شرعی خود عمل کند.

تاکسیران و مالِ مسافر

در حدیثی از نبیِّ مکرم اسلام صلی الله علیه و آله نقل شده که «هر کس نسبت به مال مردم که در اختیار اوست مسؤول است تا اینکه آن را برگرداند.»^{۳۷}

این حدیث بیانگر حساسیت دین اسلام نسبت به اموال مردم و مسؤولیت هریک از افراد جامعه در برابر آن است. زیرا به گفته آن حضرت «هر کسی که به وحدانیت خدا و رسالت محمد شهادت دهد مال و خون او محترم است و باید محفوظ بماند.»^{۳۸} و «مال شخص

^{۳۷} - نهج الفصاحه، حدیث ۱۹۵۰.

^{۳۸} - محمد باقر مجلسی، بحار الانوار، چاپ بیروت، ج ۲۳، ص ۹۶، باب ۵، روایت ۲.

مؤمن مانند خورش محترم است و نباید به حریم آن
نزدیک شد.»^{۳۹}

حرمت مال مسلمان به این معنی است که دیگران
حق هیچگونه تصرف خودسرانه و بهره‌برداری ناصواب
از آن مال را ندارند؛ مگر در مواردی که با اجازه و رضایت
صاحب آن مال باشد.

بازتاب این حکم ارزشی اسلام حفظ کرامت انسانی،
امنیت مالی و آسایش زندگی همه انسانهاست و هیچ
عقل سلیم در ضرورت و اهمیت آن تردید ندارد. به
همین لحاظ تاکسیران نیز در پرتو تربیت اسلامی مال
مسافران را اعم از پول نقد یا اثاث همراه، بر خود حرام
دانسته و به آن مال به دیده «امانت» می‌نگرد و تلاش
می‌کند تا از مصادیق کلام امام صادق علیه‌السلامشود که
فرموده‌اند:

«مؤمن آن است که مردم او را نسبت به

^{۳۹} - همان، ج ۷۲، ص ۱۶۰، روایت ۲۳.

اموال و جان خود امین بشمارند.^{۴۰}

تاکسیران مؤمن پیوسته مراقب است تا از روی سهل انگاری یا غفلت یا وسوسه، عملی از او سر نزند که «خیانت» تلقی شود. زیرا از رسول اکرم صلی الله علیه وآله نقل شده «کسی که به... مال مسلمان خیانت کند از ما نیست.»^{۴۱}

چنانچه بر اثر کوتاهی تاکسیران، اثاث مسافر تلف شود یا نقصانی بر آن وارد شود، تاکسیران ضامن است و باید رضایت مسافر را جلب کرده یا خسارت وارده را جبران کند.

^{۴۰} - همان، چاپ تهران، ج ۷۵، ص ۵۱، روایت ۳.

^{۴۱} - همان مدرک، چاپ بیروت، ج ۷۲، روایت ۱۳.

کرایه تاکسی

در جامعه اسلامی دریافت و پرداخت مال، فقط در صورت انطباق با موازین شرعی و رضایت طرفین رسمیت دارد.

تاکسیران زمانی می‌تواند مالک شرعی پول دریافتی از مسافرین شود که:

بر اساس یکی از عملیات شرعی همانند اجاره، جُعّاله، بخشش، قرض،... به وی پرداخت شده باشد. برابر نرخ مصوّب باشد.

همراه با توافق و رضایت طرفین در حالت عادی (نه در حال اضطراری و تحمیلی) باشد.

پس هر مقدار پولی که خارج از چهارچوب بیان شده

به دست آید؛ به عنوان مثال:

با فریبکاری و نیرنگ از مالک آن گرفته شود؛

یا بی‌اذن و اجازه صاحب‌مال در آن پول تصرف شود؛

یا به بهانه واهی از برگرداندن باقیمانده پول طفره

برود؛

یا بیش از کرایه‌بهای مصوب دریافت کند؛

یا مسافر را به شکلی در وضعیتی ناچاری قرار دهد تا

وی تن به پرداخت مبلغ بیشتر بدهد؛

یا....

چنین پولی به استناد کلام خداوند و سخنان

پیشوایان دین، مشروع و حلال نیست و «مال حرام»

محسوب می‌شود که قرآن و روایات معصومین علیهم‌السلام

همگان را از نزدیک شدن به آن مال بر حذر داشته

است؛ از جمله:

خداوند در قرآن کریم می‌فرماید:

«ای کسانی که ایمان آورده‌اید! اموال

همدیگر را به ناروا مخورید. مگر آنکه داد

و ستدی با تراضی یکدیگر از شما [انجام

گرفته [باشد...].^{۴۲}

از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله روایت شده است که:

«از گناهان بزرگ این است که کسی مال

فرد مسلمان را به ناحق تصرف کند.»^{۴۳}

«وای بر آن کسی که از راه نامشروع هزینه

زندگی خانواده اش را فراهم کند.»^{۴۴}

امام علی علیه السلام:

«هر که از غیر راه حلال مالی به دست

آورد به آخرتش زیان می‌رساند.»^{۴۵}

بر همین مبنا امام خمینی (قدس سره) می‌فرمایند:

«خوردن مال دیگری حرام است، اگر چه

مال کافری باشد که مالش محترم دانسته

شده است. مگر اینکه به اذن و رضایت

^{۴۲} - سوره نساء ۴/۲۹، ترجمه محمد مهدی فولادوند.

^{۴۳} - نهج الفصاحه، حدیث ۹۰۹.

^{۴۴} - همان، حدیث ۳۲۰۲.

^{۴۵} - غرر الحکم و درر الکلم، فصل ۷۷، حدیث ۸۷۱.

صاحب مال باشد و باید از طریق علم و
اطمینان رضایت صاحب مال احراز شود.^{۴۶}

^{۴۶} امام خمینی؛ تحریر الوسیله، کتاب اطعمه و اشربه، القبول فی غیبه
الحيوان، مسأله ۲۸.

افزون خواهی

روزی از مسئولین سازمان تاکسیرانی پرسیدم چرا در بعضی از مسیرها یا در بعضی روزهای سال یا با افزایش تعداد مسافران، نرخ حمل و نقل مسافران افزایش می‌یابد و نرخ کاذب جدید و موقت پدید می‌آید. آیا این «بازار سیاه» نیست؟ پاسخ داده شد: «بله، این بازار سیاه است. اما تاکسیران وظیفه شناس و قانع هرگز فرصت طلبی نمی‌کند و چنین بازاری را پدید نمی‌آورد. او همه روزها را یکسان می‌بیند و تابع نرخ مصوب است و با دیدن ازدحام جمعیت به فکر جبران روزهای کساد نمی‌افتد.»

ضمن خداحافظی اظهار امیدواری کردم که همه
اینگونه باشند. زیرا چنین تاکسیران وظیفه شناسی خود
را مطیع پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله می داند که با عبارت
«لَا تُتَاجَشُوا»^{۴۷} همگان را از ایجاد بازار سیاه نهی فرموده
و نیز چنین تاکسیرانی خود را پیرو حضرت صادق علیه السلام
می بیند که در قضیه‌ای^{۴۸} از پذیرفتن سود غیر واقعی و
غیر منتظره خودداری کرد، زیرا یکی از مصادیق مهم
حرام خوری، کسب پول از راه بازار سیاه است.

نکته مهم

روزی با راننده‌ای مواجه شدم که در دریافت و
پرداخت کرایه بها دقت لازم را به خرج نمی داد و بی توجه
به نرخ مصوّب و تاکسیمتر عمل می کرد. با پیاده شدن
دیگر مسافران، فرصت را مغتنم شمرده تخلف راننده را

^{۴۷} - نهج الفصاحه، حدیث ۲۴۴۲.

^{۴۸} - محمد باقر مجلسی، بحار الانوار، تهران: المکتبة الاسلامیة، ۱۳۸۵ ق، ج ۴۷، تاریخ امام جعفر صادق علیه السلام، باب ۴، حدیث ۱۱۱ به نقل از مرتضی مطهری، داستان راستان، داستان شماره ۳۳.

بطور محترمانه به وی گوشزد کردم. ابتدا چهره درهم کشیده و با قیافه حق به جانب گفت:

- دستت تو خرج ماشین نیست. از گرانی خرج و مخارج زندگی و لوازم یدکی و هزینه سنگین تعمیرگاه بی خبری.

بعد از چند لحظه سکوت گویا وجدانش نیز به این پاسخ قانع نشده بود، چون با خود فکر کرد که اگر کسی با همین توجیه دست به دزدی بزند نباید مجازات شود. پس در حین عوض کردن دنده رو به من کرد و با لبخند گفت:

- نگران نباش. جای دور نمی‌ره. ازین دست می‌گیرم از اون دست رد می‌کنم. منو می‌بینی؟ هر روز صبح که از خونه بیرون میام تا چشمم به فقیر و بیچاره می‌افته صد تومان، صد تومان کمک می‌کنم. ماهی یه روز تو امامزاده... سفره نذری می‌اندازیم. همین عید امسال یه گوسفند خریدم و دادمش به آسایشگاه سالمندان. بالاخره یر به یر می‌شیم... .

چون به مقصد نزدیک شده بودم کلام آقای راننده را

قطع کردم و در حین خداحافظی او را به خواندن داستان
«شهرت عوام»^{۴۹} ارجاع دادم تا به اشتباه خود پی ببرد و
آن داستان بدین شرح است:

چندی بود که در میان مردم عوام، نام
شخصی بسیار برده می شد و شهرت او به
پاکی و تقوا و دیانت پیچیده بود. همه جا
عامه مردم، سخن از بزرگی و بزرگواری او
می گفتند. مکرر در محضر امام صادق علیه السلام،
سخن از آن مرد و ارادت و اخلاص عوام
الناس نسبت به او به میان می آمد. امام به
فکر افتاد که دور از چشم دیگران، آن مرد
«بزرگوار» را که تا این حد مورد علاقه و
ارادت توده مردم واقع شده از نزدیک
ببیند. یک روز به طور ناشناس نزد او
رفت. دید ارادتمندان وی که همه از طبقه
عوام بودند غوغایی در اطراف او به پا

^{۴۹} - محمد بن حسن حرّ عاملی؛ وسائل الشیعه، قم: آل البیت، ۱۴۱۱ ق، ج ۹، کتاب زکات، باب ۴۶ حدیث ۶، به نقل از همان مدرک، داستان شماره ۶۴.

کرده‌اند. امام بدون آنکه خود را بنمایاند و معرفی کند، ناظر جریان شد. اولین چیزی که نظر امام را جلب کرد، اطوار و ژستهای عوام فریبانه وی بود. تا آنکه او از مردم جدا شد و به تنهایی راهی را پیش گرفت. امام آهسته به دنبال او روان شد تا ببیند کجا می‌رود و چه می‌کند و اعمال جالب و مورد توجه این مرد از چه نوع اعمالی است.

طولی نکشید که آن مرد جلو دکان نانوايي ایستاد. امام با کمال تعجب مشاهده کرد که این مرد، همینکه چشم صاحب دکان را غافل دید، آهسته دو عدد نان برداشت و در زیر جامه خویش مخفی کرد و راه افتاد. امام با خود گفت: شاید منظورش خریداری است و پول نان را قبلا داده یا بعدا خواهد داد. ولی بعد فکر کرد، اگر این طور بود پس چرا همینکه چشم نانواي بیچاره را دور دید نانها را بلند کرد و راه افتاد.

باز امام آن مرد را تعقیب کرد و هنوز در
فکر جریان دکان نانوائی بود که دید، در
مقابل بساط یک میوه فروش ایستاد. آنجا
هم مقداری درنگ کرد و تا چشم میوه
فروش را دور دید، دو عدد انار برداشت و
زیر جامه خود پنهان کرد و راه افتاد. بر
تعجب امام افزوده شد. تعجب امام آن
وقت به متنها درجه رسید که دید آن مرد
به سراغ یک نفر مریض رفت و نانها و
انارها را به او داد و راه افتاد. در این وقت
امام خود را به آن مرد رساند و اظهار
داشت: «من امروز کار عجیبی از تو دیدم»
تمام جریان را برایش بازگو کرد و از او
توضیح خواست.

او نگاهی به قیافه امام کرد و گفت: «خیال
می‌کنم شما جعفر بن محمد باشی!»

امام: بلی، درست حدس زدی، من جعفر بن
محمدم.

مرد: البته تو فرزند رسول خدایی و دارای

شرافت و نسب می باشی، اما افسوس که
این اندازه جاهل و نادانی.

امام: چه جهالتی از من دیدی؟

مرد: همین پرسشی که می کنی از منتهای
جهالت است. معلوم می شود که یک
حساب ساده را در کار دین نمی توانی درک
کنی. مگر نمی دانی که خداوند در قرآن
فرموده:... هر کار نیکی ده برابر پاداش
دارد؟! باز قرآن فرموده: هر کار بد فقط
یک برابر کیفر دارد. روی این حساب پس
من دو نان دزدیم دو خطا محسوب شد، دو
انار هم دزدیدم دو خطای دیگر شد.
مجموعاً چهار خطا شد. اما از آن طرف آن
دو نان و آن دو انار را در راه خدا دادم، در
برابر هر کدام از آنها ده حسنه دارم،
مجموعاً چهل حسنه نصیب من می شود. در
اینجا یک حساب خیلی ساده نتیجه مطلب
را روشن می کند و آن اینکه چون چهار را
از چهل تفریق کنیم، سی و شش باقی

می ماند. بنابراین من سی و شش حسنه
خالص دارم و این است آن حساب ساده‌ای
که گفتم تو از درک آن عاجزی.

امام: خدا تو را مرگ بدهد، جاهل تویی که
به خیال خود این طور حساب می‌کنی. آیه
قرآن را مگر نشنیده‌ای که می‌فرماید: خدا
فقط عمل پرهیزگاران را می‌پذیرد؟! حالا
یک حساب بسیار ساده کافی است که تو
را به اشتباهت واقف کند. تو به اقرار خود
چهار گناه مرتکب شدی و چون مال مردم
را به نام صدقه و احسان به دیگران دادی
نه تنها حسنه‌ای نداری بلکه به عدد هر
یک از آنها گناه دیگری مرتکب شدی.
پس چهار گناه دیگر بر چهار گناه اولی تو
اضافه شد و مجموعاً هشت گناه شد. هیچ
حسنة‌ای هم نداری.

امام این را بیان کرد و در حالی که چشمان
بهت زده آن مرد به صورت امام خیره شده
بود، او را رها کرد و برگشت.

امام صادق وقتی این داستان را برای
دوستان نقل کرد، فرمود: «اینگونه تفسیرها
و توجیه‌های جاهلانه و زشت در امور
دینی سبب می‌شود که عده‌ای گمراه شوند
و دیگران را هم گمراه سازند.»

جهت اهمیت مطلب توجّه عزیزان تاکسیران را به
حدیثی از امام صادق علیه‌السلام جلب می‌کنم و این بحث را به
پایان می‌برم:

«هرگاه مردم از راه صحیح و حلال مالی به
دست آورند ولی آن را در راه باطل و
نامشروع انفاق کنند از آنان پذیرفته
نمی‌شود و نیز اگر از راه نامشروع و باطل
درآمدی کسب کنند و آن را در راه حق و
صحیح خرج کنند خداوند از آنان
نمی‌پذیرد. مگر آنکه از راه حق و مشروع
درآمدی کسب کنند و در راه حق و مشروع
انفاق کنند.»^{۵۰}

^{۵۰} - وسائل الشیعه، کتاب صلاة، باب ۲ از ابواب مکان مصلی، حدیث ۱.

نتیجه بحث

تاکسیران موفق، بدون حرص و طمع نسبت به مال مردم و با اعتقاد به مقدر بودن روزی از سوی خداوند رزاق و منان علاوه بر اینکه در زندگی اقتصادی خود «فناعت» پیشه است، با برنامه ریزی صحیح و رعایت اعتدال و اقتصاد، هزینه‌ها (خرج) را با درآمد (دخل) هماهنگ می‌کند و همواره از درگاه ایزد یکتا طلب روزی حلال می‌نماید که برکت و خیر و پایداری چنین مالی قابل اندازه‌گیری نیست.^{۵۱}

^{۵۱} - بیه ک - ارگزاران محت - رم و ذی رب - ط در ش - هرداریها و س - ازمان توص - یه م - ش - ود تا با تسهیل و تسریع در اجرای طرح بیمه، بازنشستگی، تعاونیهای مصرف، صندوقهای قرض الحسنه، برابر ماده ۱۶ آئین نامه اجرایی موجبات آرامش خاطر تاکسیرانان عزیز را فراهم سازند که تحقق این طرحها تأثیر قابل توجهی در سالم سازی راه درآمد آنان خواهد داشت.

اجاره تاکسی

گفته شد که داد و ستدهای مالی باید براساس یکی از عناوین فقهی باشد. کار تاکسیرانی در فقه اسلام از نوع «اجاره» است و رعایت مقررات و ضوابط شرعی اجاره برای تاکسیران و مسافر لازم و واجب می‌شود^{۵۲}، و هر دو طرف باید به شرایط اجاره و احکام ویژه آن پایبند باشند.

بر این اساس دریافت هزینه خدمات حمل و نقل مسافر (کرایه‌بها)، حقی شرعی و عرفی است که برای

^{۵۲} - امام خمینی، تحریر الوسیله، کتاب اجاره، مسأله ۱ و ۹.

تاکسیران قرار داده شده است و مقدار آن به تناسب کم و کیف خدمات و قدرت خرید مردم در شهرهای کشور، مختلف و قابل تغییر است. اما در بعضی شهرهای بزرگ برای وحدت رویه دستگاه «تاکسیمتر» برای نوعی خاص از تاکسیها در نظر گرفته شده است. در دیگر شهرها و برای دیگر انواع تاکسی از سوی شهرداری یا سازمان تاکسیرانی مبلغ دریافتی برحسب معیارهایی به صورت «نرخ مصوب» تعیین و اعلام می‌شود و برابر قانون «عدم رعایت نرخهای مصوب و عدم استفاده از تاکسیمتر در صورت نصب و الزام استفاده از آن» از تخلفات تاکسیرانی محسوب شده و همانطور که قبلاً گذشت هر گونه تخلف از قانون جرم و گناه است.

تاکسیمتر

تاکسیمتر با توجه به مسافت طی شده و براساس زمان سپری شده نرخ کرایه را تعیین می‌کند؛ یعنی دو عامل «مسافت» و «زمان» در میزان کرایه بها مؤثرند. بنابراین لازم است:

۱ - هر کانال تاکسیمتر برای هر یک از مسافران بطور مستقل روشن شود، هر چند که در مسیر ثابت و تکراری حرکت کند. پس تاکسیران نمی‌تواند در بعضی مسیرهای تکراری، از مسافر همان مبلغی را درخواست کند که از مسافرین روزهای قبل در آن مسیر دریافت کرده است. زیرا ممکن است تاکسیمتر برای مسافر روز قبل به علتهای مختلف؛ مثل توقف طولانی تر تاکسی، ترافیک یا سرعت کمتر و در نتیجه در فاصله زمانی بیشتر، مبلغ ۴۵ ریال را نشان داده باشد، ولی برای مسافر امروز به علت وضعیتی دیگر رقم ۳۵۰ ریال را نشان دهد و به عکس.

۲ - آیین نامه راهنمایی و رانندگی، رانندگان تاکسیها را موظف می‌کند پس از سوار شدن مسافر و مقارن شروع به حرکت، تاکسیمتر را بکار اندازند.^{۵۳} نه آنکه با روشن کردن زود هنگام، مقدار زمان تلف شده در ایستگاه را به حساب مسافر یا مسافرینی بگذارند که

^{۵۳} - آیین نامه راهنمایی و رانندگی، ماده ۱۵۸، بند ۲.

زودتر از دیگران به انتظار حرکت تاکسی نشسته‌اند و یا هنوز سوار نشده‌اند.

۳ - تاکسیرانِ حق شناس همیشه با سرعت مجاز و متعارف حرکت کرده و بی‌عذر موجه از سرعت تاکسی نمی‌کاهد. زیرا با کاهش سرعت، زمان بیشتر سپری می‌شود و رقم تاکسیمتر بالا می‌رود. گفتنی است بر اساس آیین نامه راهنمایی و رانندگی «رانندگان حق ندارند در راهها آنقدر با سرعت کم حرکت نمایند که باعث کندی عبور و مرور یا اختلال در آن بشوند؛ مگر آنکه برای احتراز از خطر و تصادف، ضروری باشد.»^{۵۴}

۴ - در مواردی که تاکسیمتر رقمی مثل ۴۷۵ یا ۲۳۵ را نشان می‌دهد، تاکسیرانِ قانع برای ساده کردن مبلغ دریافتی و به ملاحظه مشکل پول خرد، رقم پایین‌تر را از مسافر طلب می‌کند و از دریافت مبلغ اضافی چشم‌پوشی می‌کند. این آسان‌گیری روشی پسندیده و مطلوب اخلاق اسلامی است که مورد تأکید

^{۵۴} - آیین نامه راهنمایی و رانندگی، ماده ۱۱۵.

بزرگان دین قرار گرفته است؛ مثلاً پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله می فرمایند:

آیا می خواهید خبر دهم که روز قیامت

آتش بر چه کسی حرام است؟

بر کسی که ملایم، نرم و آسانگیر باشد.^{۵۵}

«خداوند بنده ای را که به هنگام خرید و

فروش و به هنگام دریافت و پرداخت سهل

و آسان می گیرد دوست می دارد.»^{۵۶}

حال اگر تاکسیران برای ساده نمودن مبلغ دریافتی،

رقم تاکسیمتر را بدون رضایت مسافر افزایش دهد

مرتکب عمل حرام شده و مبلغ اضافی، نامشروع و حرام

خواهد بود مگر آنکه بداند مسافر از این افزایش مطلع و

به آن راضی است.^{۵۷}

^{۵۵} - نهج الفصاحه، حدیث ۴۵۹.

^{۵۶} - همان، حدیث ۸۵.

^{۵۷} - وظیفه شه سرعی تاکسیران نسبت به این قبیل پولهای اضافی دریافت شده بیان می شود.

تاکسی بی تاکسیمتر

همانطور که بیان شد در بعضی شهرها و در بعضی از انواع تاکسی‌ها تاکسیمتر وجود ندارد. ولی کرایه‌بها براساس نرخ مصوب دریافت می‌شود.

در مرحله تعیین و تصویب نرخ تاکسیرانی، کارشناسان هر شهر با درایت و آینده‌نگری همه عوامل مؤثر را در نظر می‌گیرند؛ از جمله ارزش ریالی خدمات تاکسیران، استهلاک و ارزش ریالی خودرو، هزینه تعمیر و تعویض قطعات، اقتصاد کشور، توان مالی شهروندان و غیره. سپس تصمیم نهایی را به صورت بخشنامه جهت اجرا به اطلاع همه تاکسیرانان و شهروندان می‌رسانند.

تاکسیران نیز برابر مقررات^{۵۸} به هنگام دریافت پروانه بهره‌برداری و تاکسیرانی بطور رسمی در متن قرارداد واگذاری، متعهد می‌شود تا نرخهای مصوب را رعایت کند^{۵۹} و بر این تعهد پایدار می‌ماند. زیرا وفای به عهد از

^{۵۸} - آیین نامه اجرایی تاکسیرانی، ماده ۸، بند ۶.

^{۵۹} - برای مسیرهای که دارای نرخ مصوب نیستند به بحث «تعیین اجرت» رجوع کنید.

ارزشهای قرآنی است:

آنان که وقتی عهد بندند به عهد خود وفا

دارند... از متقین هستند.^{۶۰}

خردمندان میثاق را نمی شکنند.^{۶۱}

^{۶۰} - سوره بقره / ۱۷۷.

^{۶۱} - سوره رعد / ۲۰.

سرویس دربستی

هر چند که برای تاکسی در ارابه خدمات به صورت «دربست» نه ممنوعیت قانونی وجود دارد و نه ماده‌ای از مقررات و آیین نامه‌ها هست که بطور صریح آن را تأیید کند. اما از نظر اخلاقی و به لحاظ اصل خدمتگزاری، به تاکسیران توصیه می‌شود حتی المقدور از انجام این نوع سرویس خودداری کند و امیال شخصی یک مسافر و پرداختی قابل توجه تر او را بر انبوه مسافران چشم انتظار ترجیح ندهد و با گذر برق‌آسا از کنار آنان، آه سردِ تأسف و ناراحتی را از سینه‌هاشان خارج نسازد و همیشه پیران و ناتوانان و بانوان بچه در آغوش را جلو چشمان خود مجسم سازد که برای رسیدن تاکسی لحظه شماری

می‌کنند.

شایسته است که تاکسیران افتخار عمومی بودن تاکسی را در همه وقت برای خود حفظ کند؛ مگر در اوقات عادی و کم تردد روز یا در حالت‌های اضطراری، همچون رساندن مصدوم و بیمار اضطراری به مرکز درمانی، که در این حالت می‌تواند به صورت دربست اقدام کند.

سرویس دهی در شب

«تاکسی» وسیله نقلیه عمومی است و «تاکسیرانی» هم خدمت به مردم. خدمت به مردم با وسیله نقلیه عمومی مختصّ «روز» نیست و چه بسا به لحاظ کاهش تردد دیگر وسایل نقلیه در سطح شهر به هنگام شب و به جهت اعتماد عموم مردم به تاکسی، «تاکسیرانی در شب» نیز از اهمیّت و ضرورت ویژه‌ای برخوردار است.

حال اگر خدمت شبانه تاکسیران رنگ خدایی به خود بگیرد و در راه رضای خدا باشد بر ارزشمندی آن به مراتب افزوده می‌شود و «عبادت» تلقی می‌گردد. از رسول اکرم صلی الله علیه و آله روایت شده:

«آتش جهنّم چشمی را که در راه خدا بیدار

مانده نمی‌سوزاند و به آن آسیب نمی‌رساند.»^{۶۲}

چند نکته ویژه

- ۱ - «کار شب» به کاری گفته می‌شود که زمان انجام آن بین ساعت ۲۲ تا ۶ بامداد است.^{۶۳}
- ۲ - برای آنکه مسافر بتواند تاکسی را از فاصله دور تشخیص دهد باید آن را به «تابلوی چراغدار» مجهز کرد و چراغ آن همواره روشن باشد.
- ۳ - برابر ماده ۱۳۲ آیین نامه راهنمایی و رانندگی، چراغهای داخل وسایل نقلیه عمومی مسافربری، شبها موقع حرکت باید روشن باشد.

دو تذکر مهم امنیتی:

- ۱ - «تاکسیران»، راننده وسیله نقلیه عمومی است و وظیفه‌اش جابجایی مسافران است، نه پلیس، که اشخاص را تعقیب کند، یا وسایل نقلیه را ردیابی نماید
- ۲ - از پذیرفتن مواد خوراکی و نوشیدنی از مسافران بپرهیزد.

^{۶۳} - قانون کار جمهوری اسلامی ایران، ماده ۵۳.

لوازم و بارِ مسافر

«تاکسی» وسیله نقلیه مسافربری است و برابر مقررات^{۶۴} حق ندارد بارهایی را که از داخل اطاق آن یا گلگیرها به اطراف تجاوز می‌کند حمل نماید. تخلف از این قانون جریمه نقدی در پی دارد. البته این قانون نباید بهانه‌ای شود که تاکسیران، از سوار کردن مسافری که اثاث به همراه دارد سر باز زند.

حمل بار مسافر

۱ - اثاث همراه مسافر را، اگر دارای حجم زیاد است،

^{۶۴} - آیین نامه راهنمایی و رانندگی، فصل ششم، ماده ۷.

به صندوق عقب منتقل کند تا مزاحم سرنشینان نشود و نیز این انتقال را از سر شوق و در کمال ادب و احترام انجام دهد؛ نه آنکه ابراز نارضایتی کند.

۲ - کف صندوق عقب را همیشه پاکیزه و خشک نگه دارد.

۳ - مایعات، مواد شیمیایی و دیگر مواد بودار یا سرایت کننده را در داخل ظرفهای در بسته قرار دهد و به بسته بودن در آن ظرفها اطمینان پیدا کند.

۴ - از پذیرش اشیایی که آلودگی به همراه دارد یا قابل سرایت به دیگر اشیاست خودداری کند. برابر قانون «حمل اشیای کثیف و آلوده و حیوانات با وسیله نقلیه عمومی، که اختصاص به این کار داده نشده باشد، جریمه نقدی به همراه دارد.»

۵ - برای حمل جنازه باید از نیروی انتظامی اجازه

بگیرد؛ در غیر این صورت مجازات خواهد شد.^{۶۵}

۶ - از شرایط صحت اجاره، مباح بودن منفعت مورد

نظر از تاکسی و تاکسیران است. پس کرایه دادن تاکسی

^{۶۵} - آیین نامه و راهنمایی و رانندگی، فصل دهم، ماده ۱۸۲.

برای حمل و نقل و نگهداری افراد مجرم و گناهکار همچون زندانی فراری، جاسوس، تروریست، دزد، قاتل،... اشیای حرام و قاچاق مثل مواد مخدر، مشروبات الکلی، سلاح گرم و سرد و دیگر اجناس ممنوع شده از سوی دولت اسلامی صحیح نیست^{۶۶} و ارتکاب جرم در هنگام تاکسیرانی یا با استفاده از تاکسی از تخلفات محسوب می‌شود و مرتکبین تابع تصمیمهای هیأت‌های انضباطی خواهند بود.^{۶۷}

۷- در صورتی که اثاث همراه مسافر بیش از مقدار متعارف باشد لازم است در ابتدا نسبت به هزینه حمل و نقل آن با مسافر به توافق برسد؛ نه آنکه در مقصد بر سر وزن و کرایه با وی منازعه کند.

۸- اگر مسافری تاکسی را اجاره کند و معین نماید که چقدر «بار» بر آن بگذارد؛ چنانچه بیشتر از آن مقدار بار بگذارد و موجب نقص و عیب تاکسی شود، مسافر ضامن است و همچنین است اگر مقدار بار را معین نکند و

^{۶۶} - امام خمینی، تحریر الوسیله، کتاب اجاره، مسأله ۲.

^{۶۷} - آیین نامه اجرایی تاکسیرانی، ماده ۸، بنده ۵.

بیشتر از معمول در آن بار قرار دهد و سنگینی بیش از حد بار موجب عیب و نقص تاکسی شود.^{۶۸}

۹ - اگر بار شکستنی و آسیب پذیر در طول راه و در دست انداز بشکند یا آسیب ببیند، تاکسیران ضامن نیست. ولی اگر تاکسیران بد رانندگی کند یا تاکسی را از راهی ببرد که بار بشکند ضامن است.^{۶۹} پس به راننده محترم توصیه می شود در جا سازی اشیای شکستنی و اثاث مسافر دقت کند تا در راه آسیب نبیند.

۱۰ - تاکسیران، ضامن کالای به سرقت رفته مسافر نیست. اما اگر مسافر کالایش را نزد تاکسیران به امانت بگذارد و خود به همراه تاکسیران، نباشد و در اثر کوتاهی تاکسیران، کالا به سرقت برود، تاکسیران ضامن خواهد بود؛ ولی اگر تاکسیران در نگهداری امانت کوتاهی نکرده باشد ضامن نیست.^{۷۰}

۱۱ - از آنجا که مو، پنجه، ناخن و رطوبت سگ و

^{۶۸} - امام خمینی، رساله توضیح المسائل، مسأله ۲۲۰۲.

^{۶۹} - امام خمینی، رساله توضیح المسائل، مسأله ۲۲۰۳.

^{۷۰} - همان، مسأله ۲۳۳۵.

خوک نجس است^{۷۱}، از سوار کردن آنها اجتناب کند و نیز دیگر اشیای نجس را.

اشیای جا مانده از مسافر

اشیای (نقدی یا غیر نقدی) که از مسافر جا می ماند و تاکسیران صاحب آن را نمی شناسد از نظر فقهی «مجهول المالک» محسوب می شود و احکام آن بدین شرح است:

۱ - اگر تاکسیران شیء جا مانده را به قصد نگهداری و رساندن به صاحبش بردارد «مسئول» است و آن شیء در دست او «امانت شرعی» خواهد بود. در صورت کوتاهی کردن یا تجاوز و تصرف در آن شیء ضامن می باشد.^{۷۲}

۲ - تاکسیران جهت سهولت دستیابی مالک اصلی به مال، شیء جا مانده را به دفتر اشیای گمشده مستقر در سازمان تاکسیرانی یا هر مرکز دیگر که شهرداری تعیین

^{۷۱} - همان، مسأله ۱۰۵.

^{۷۲} - امام خمینی؛ تحریر الوسیله، کتاب لقطه، بخش غیر حیوان، مسأله ۴.

کرده منتقل کند.^{۷۳}

ولی امر مسلمین، حضرت آیه... العظمی خامنه‌ای
در این خصوص می‌فرمایند:

«قرار ضمان بر دفتر - اشیای گمشده - است؛ ولی
مسئولیت با هر دو است.»^{۷۴}

۳ - اگر مسئولین سازمان تاکسیرانی پس از اعلان
عمومی و جستجو، از دستیابی به مالک آن شیء ناامید
شدند، واجب است اصل آن شیء یا پول معادل آن را به
نیابت از صاحبش صدقه دهند.^{۷۵} در حال حاضر سازمان
تاکسیرانی تهران اشیا و پول جا مانده از مسافران را، پس
از ناامیدی از شناسایی صاحبان آنها، به دادگستری
تهران، قسمت اموال بلاصاحب تحویل می‌دهد.

۴ - اگر شیء جا مانده فاسد شدنی باشد و امکان
نگهداری آن نباشد، می‌توان آن را فروخت و پس از
گذشت مدت زمانی و با ناامیدی از دسترسی به مالک

۷۳ - بنابر اسناد تفتاء ۱۳۷۷/۵/۵۴۲۶۸۴ از محضر ولی امر مسلمین، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای.

۷۴ - امام خمینی؛ رساله توضیح المسائل، مسأله ۲۵۷۲.

۷۵ - همان، مسأله ۲۵۷۹.

شیء، پول آن را به نیابت از مالکش صدقه داد.^{۷۶}

۵ - هرگاه قبل از راننده یکی از مسافران شیء جا مانده را بردارد هر دو مسؤول هستند و اگر یکی از آنها به وظیفه عمل کند مسؤولیت شرعی از دیگری ساقط می شود.^{۷۷} هر چند که تاکسیران می تواند از گرفتن آن شیء خود داری کرده، مسؤولیت و ضمانت را به عهده آن مسافر بگذارد.^{۷۸}

۶ - تاکسیران نمی تواند به صرف ادّعا، شیء جا مانده را به مسافر مدعی بدهد؛ مگر آنکه صداقت گفتارش برای وی ثابت شود.^{۷۹}

۷ - گاهی مسافری از روی عمد یا اشتباه ساک خود را جا گذاشته و ساک مسافر دیگر را همراه می برد. ساک جا گذاشته شده نیز «مجهول المالک» است و احکام آن همان است که گفته شد.

۷۶ - همان، مدرک، مسأله ۲۵۷۹.

۷۷ - بنابر استفتای ۱۳۷۷۵/۵۴۲۸۴ از محضر آیه الله العظمی خامنه ای.

۷۸ - بنابر استفتای ۱۳۷۷۴/۲۳۸۵۳۲۸ از محضر آیه الله العظمی فاضل لنکرانی.

۷۹ - امام خمینی، تحریر الوسیله، کتاب القسط، بخش غیر حیوان، مسأله ۳۷ و ۳۸.

۸ - اگر تاکسیران از طریق نشانی یا هر علامت دیگر،

صاحب شیء جا مانده را می شناسد، شخصا آن را به

صاحبش تحویل دهد.

تعیین کرایه و دستمزد

در مواردی که مسیر تاکسی نرخ مصوب یا متعارف و معینی ندارد، تاکسیران محترم و دور اندیش نرخ حمل و نقل و کرایه‌بها را در ابتدا تعیین کرده و در ابتدا به اطلاع مسافران می‌رساند و پس از حصول اطمینان به آگاهی و موافقت آنان ارایه خدمت می‌کند زیرا معلوم بودن اجرت و تعیین مقدار آن از شرایط صحّت اجاره است.^{۸۰}

نه آنکه بدون توافق اولیه، مسافر را سوار کند و بگوید «یه جوری با هم کنار می‌آییم» یا بگوید «هر چقدر که دادی» ولی در مقصد به شکل نامطلوب

^{۸۰} - امام خمینی، تحریر الوسیله، کتاب اجاره، مسأله ۲.

برخورد کند.

یکی از تاکسیرانان با تجربه در خصوص اهمیت و

نحوه تعیین اجرت گفت:

«من در هر مبدأ و ایستگاه به محض آماده

شدن برای حرکت و به محض ورود مسافر

به تاکسی ضمن خوش آمدگویی، هم مقصد

و هم کرایه بها را به گوش سرنشینان

می‌رسانم و در اثر همین عادت هنوز با

کسی جرّ و بحث نکرده‌ام و هیچ مسافری

هم ناراضی پیاده نشده است.»

پرهیز از اجحاف

بعضی از تاکسیرانان از روی سهل انگاری یا به هر

شکل دیگر پولی بیش از کرایه واقعی از مسافران

دریافت می‌کنند که معمولاً با ناراضایتی مسافران همراه

است.^{۸۱} چنین پولی، مال حرام محسوب می‌شود و در

^{۸۱} - هر چند که مسافر با ظاهری آرام و ساکت از تاکسی پیاده شده باشد؛ اما هر سکوتی نشانه رضایت نیست.

اصطلاح فقهی می‌گویند «مال حلال با مال حرام

مخلوط شده است.»

از آنجا که صاحب یا صاحبان مقدار پولهای اضافی دریافت شده مشخص نیست، باید خمس^{۸۲} تمام اموال و دارایی چنین تاکسیرانی به مرجع تقلیدش یا نماینده رسمی آن مرجع پرداخت شود تا اموال او خالص و پاک گردد.^{۸۳}

^{۸۲} - این نوع خمس غیر از خمس درآمد سالیانه است و مقدم بر آن می‌باشد. یعنی پرداخت هر دو نوع خمس واجب است امام خمینی، تحریر الوسیله، کتاب خمس، مسأله ۳۱.

^{۸۳} - امام خمینی، رساله توضیح المسائل، مسأله ۱۸۱۳.

مسئولیت اجتماعی تاکسیران

تاکسیران به عنوان عنصر مهم و فعال جامعه شهری علاوه بر خدمتگزاری به افراد جامعه در قبال «شهر» و «محیط زندگی» نیز مسئولیت دارد که آن محیط همواره به صورت سالم و شایسته برای فعالیتهای اجتماعی باقی بماند. از جمله مسئولیتهای تاکسیران نسبت به شهر و جامعه عبارت است از:

۱ - پاکیزه و امن نگه داشتن شهر و خیابانها

الف - «ریختن شیشه، بطری، میخ، سیم، حلبی، مایعات لزج و بطور کلی هر چیزی که باعث سدّ راه و ایجاد خطر و انحراف وسایل از مسیر حرکت باشد، بر

روی راهها ممنوع است.»^{۸۴}

بنابراین رها کردن لاستیک فرسوده، پارچه‌های آغشته به روغن، پس مانده میوه، قطعات تعویض شده و غیره در مسیر حرکت؛ موجب آلودگی خیابان و ایجاد خطر و تصادف می‌شود و نیز به عزیزان راننده توصیه می‌شود به جای آتش زدن این قبیل اشیای زاید، آنها را در محلهای تعیین شده از سوی شهرداری بریزند.

تاکسیران محترم علاوه بر رعایت نکات فوق در کنار زدن ضایعات و رفع موانع از سطح خیابانها می‌کوشد. زیرا به گفته پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله:

«دور کردن سنگ و خار و استخوان از راه

صدقه است.»^{۸۵}

ب - از پیامدهای ناگوار شهر و شهر نشینی، ناسالم بودن و آلودگی هوا به گازهای سمّی ناشی از مراکز تولیدی صنعتی و وسایط نقلیه است که دستگاه تنفسی را و سپس دیگر دستگاههای حساس بدن انسان را با

^{۸۴} - آیین نامه راهنمایی و رانندگی، ماده ۱۸۴.

^{۸۵} - نهج الفصاحه، حدیث ۱۱۱۹.

خطر مواجه می‌کند. این خطر برای اشخاص بزرگسال و کودکان و بیماران محسوس‌تر است.

برای حفظ محیط زیست از آلودگی و کاهش خطرهای تنفسی، مغزی و قلبی بر تاکسیران است تا به سهم خود در سالم سازی هوای شهر بکوشد. او می‌تواند:

- سوخت خودرو را از بنزینی به گازی تبدیل کند؛

- بنزین بی‌سرب مصرف کند؛

- روغن را بر اساس جدول زمانی استاندارد تعویض و کنترل کند؛

- هنگام توقف طولانی در ایستگاه موتور خودرو را خاموش نگه دارد؛

- در پمپ بنزین از سر ریز شدن بنزین از باک جلوگیری کند؛ و...

این چنین تاکسیران به خاطر ضرر نرساندن به مردم، از بهترین آنها خواهد شد؛ که به گفته پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله:

«بهترین مردم کسی است که همه مردم از وجودش

بهره‌مند شوند.»^{۸۶}

^{۸۶} - نهج الفصاحه، حدیث ۱۵۰۲.

۲ - دوری کردن از شایعه

تاکسیران وظیفه خود را «جابجایی مسافر» می‌داند؛ نه «پخش اخبار کذب و گزارشگری و خبرسازی و خبر پراکنی». او بر خود لازم می‌داند برای حفظ آرامش روانی سرنشینان از بازگو کردن شنیده‌های هر چند راست، با هر انگیزه‌ای خودداری کرده و از نقل اخبار ثابت نشده که غالباً موجب اضطراب، نگرانی، سلب آرامش روحی و احیاناً فتنه‌انگیزی در بین مردم می‌شود دوری کند و به دیگران نیز اجازه ندهد در تاکسی شایعه‌سازی و شایعه پراکنی کنند.

این توصیه اخلاقی و ارزشی است و از جمله شئون اجتماعی - اسلامی می‌باشد که از سوی قرآن و بزرگان دین ارائه شده است. قرآن کریم شایعه افکنان را در ردیف منافقین قرار داده و ضمن تهدید به قتل، آنان را ملعون خوانده است:

«اگر منافقان و کسانی که در دلهایشان
مرضی هست و شایعه افکنان در مدینه از
کارشان باز نایستند تو را سخت بر آنان
مسلط می‌کنیم. از رحمت خدا دور گردیده
و هر کجا یافت شوند گرفته و سخت کشته
خواهند شد.»^{۸۷}

پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله و امام علی علیه‌السلام شایعه پراکنی را نشانه
دروغگویی و نادانی دانسته و آن را مذمت کرده‌اند:

«برای دروغگو بودن فرد همین بس، که هر
چه را بشنود نقل کند.»^{۸۸}

«همه آنچه را می‌دانی بازگو مکن؛ که
برای نادانی تو همین بس است.»^{۸۹}

از آنجا که بسیاری از شایعات از دروغ و غیبت و
تهمت مایه می‌گیرد، جرم و گناه «گوش دادن به
شایعات» در ردیف نقل آن است؛ خصوصاً اگر به نحوی

^{۸۷} - سوره احزاب ۳۳ / ۶۰ و ۶۱، ترجمه محمد مهدی فولادوند.

^{۸۸} - نهج الفصاحه، حدیث ۲۱۳۶.

^{۸۹} - غرر الحکم و درر الکلم، فصل ۸۵، حدیث ۳۸.

مورد تأیید و پشتیبانی قرار گیرد. خداوند در قرآن کریم گوش دادن به شایعات را از خصلت‌های ناپسند کفار و یهودیان دانسته^{۹۰} و به مؤمنین سفارش کرده است که از حرف‌های لغو و شایعات اعراض کنند.^{۹۱} و در جای دیگر، اهل ایمان را به تحقیق و واریسی فرا خوانده است تا به هر حرفی ترتیب اثر ندهند.^{۹۲}

۳ - نگهداری صحیح اسکناس

پول رایج کشور، به خصوص اسکناس، به عنوان سرمایه ملی و امانت عمومی نیازمند مراقبت جدی آحاد مردم است و تاکسیران محترم اسکناسها را بطور سالم و تا نشده حفظ می‌کند تا ضمن نگهداری صحیح اسکناس، دریافت و پرداخت کرایه‌ها آسان‌تر شده و پولها در دسترسش قرار گیرد.

۴ - اجتناب از ریختن بنزین یا روغن در شیشه‌های

^{۹۰} - سوره مائده ۵ / ۴۳ .

^{۹۱} - سوره قصص ۲۸ / ۵۵ .

^{۹۲} - سوره حجرات ۴۹ / ۶ .

نوشابه و ظروف مورد استفاده در خوردن و آشامیدن.

۵ - با جهانگردان خارجی، بویژه مسلمانانی که برای زیارت اماکن مقدس به ایران می‌آیند، طوری رفتار کند که بیانگر عظمت اخلاقی ایرانیان و بلند طبعی و کرامت مسلمانان باشد. ضمن مهمان‌نوازی و برخورد متعادل و منصفانه، مراقب باشد تا خوراک برای تبلیغات مسموم دشمنان اسلام و ایران فراهم نکند.

تاکسیرانان عزیز توجه داشته باشند که عوامل سرویس‌های اطلاعاتی و جاسوسی خارجی در پوشش توریست وارد کشور می‌شوند. پس نباید سفره دل را نزد بیگانگان باز کرده و ناگفته‌ها را برای آنان بیان کند و نیز از حمل و نقل آنان به مراکز حساس اجتناب کرده و هر نوع حرکت مشکوک آنان را به مسئولان امنیتی کشور (نیروی انتظامی یا اداره اطلاعات) گزارش دهند.

۶ - از توقف در محل عبور عابرین، جلوی پارکینگ اختصاصی، پیاده‌روها، ایستگاه‌های ویژه اتوبوس و محل‌های تخلیه بار پرهیزد. زیرا این عمل «سدّ معبر» محسوب شده و از مصادیق غصب مال و حق دیگر

اشخاص به شمار می‌رود و در اسلام نهی شده است.^{۹۳}

۷ - به شخصیت و حقوق شهروندان و عابری

احترام بگذارد و از هر عملی که موجب اذیت، آزار، ترس،

هتک حرمت و محرومیت از حق اجتماعی آنان می‌شود

خودداری کند؛ به عنوان مثال: بوق زدن بی‌جا، پاشیدن

آب به عابران کنار خیابان، حرکت با سرعت زیاد و غیره،

از مصادیق بی‌حرمتی و رعایت نکردن حقوق شهروندان

است.

۹۳ - ر. ك بـه: كنـز العمـال، ج ۵، ص ۶۸۸ و تهـذیب، ج ۷، ص ۱۲۹ و وسـائل الشیعـه، ج ۱۲، ص ۲۸۱ و وفاء الوفاء، ج ۲، ص ۱۴۹.

تاکسیران و خانواده

بعضی از مردان پس از چند ساعت کار و برخورد با مشکلات صنفی، دچار خستگی شده و با چهره‌ای گرفته و عبوس راهی خانه می‌شوند. اولین هدیه آنها به خانواده، بهانه‌گیری، ابراز ناراحتی یا بی‌اعتنایی به همسر و فرزندان است، نسبت به گفتار و درخواستهای آنان اظهار بی‌حوصلگی کرده و ممکن است با خشونت و بدخلقی رفتار نمایند.

مگر نه اینست که همه این تلاشها و تحمل زحمت برای تأمین معاش و رفاه و آسایش فرزندان صورت گرفته است؟

مگر امام صادق علیه‌السلام نگفته «کسی که در راه زندگی و

معاش خانواده تلاش می کند همانند مجاهدی است که
در راه خدا می جنگد.^{۹۴}

مگر این گفته از امام رضا علیه السلام نیست «کسی که برای
تأمین هزینه خانواده به دنبال روزی حلال حرکت
می کند دارای پاداشی بیش از پاداش رزمنده در راه
خداست.»^{۹۵}

مگر پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرموده اند: «بهترین شما کسانی
هستند که برای اهل و خانواده خود بهترند.»^{۹۶}
پس چرا با سخت گیری، بد خلقی، توقع زیاد و با
منت گذاری برخورد می کنند؟!

علاوه بر این، باید دانست که رفع نیاز مادی و
برآورده کردن حاجت‌های ظاهری زندگی همچون تهیه
خوراک و پوشاک و مسکن، همه وظیفه نیست. بلکه
وظیفه‌ای بس مهمتر و مقدم بر دیگر وظایف وجود دارد
و آن توجه و پاسخگویی به نیازهای روانی و معنوی

^{۹۴} - وسائل الشیعه، چاپ آل‌البیت، ج ۱۷ ص ۶۷، باب ۳۳، روایت ۲۲۰۰۱.

^{۹۵} - همان مدرک، روایت ۲۲۰۰۲.

^{۹۶} - نهج الفصاحه، حدیث ۱۴۷۷.

خانواده و اکرام و اعطای شخصیت به اعضای خانواده و تربیت و پرورش روحی آنان و درک احساسات آنها است.

تاکسیران عزیز بدانند که به هنگام ورودش به منزل چشمان اعضای خانواده، بویژه فرزندان، به چهره او دوخته می‌شود نه به دستهای او و همین نکته باید او را ملزم کند تا با ابراز احساسات لطیف و ارائه محبت و عطوفت به خانواده، زمینه تربیت انسانی و بالندگی اخلاقی و رفاه حقیقی آنان را فراهم سازد.

تذکر:

۱ - قبل از عزیمت به سرویس خارج از شهر، خانواده را با خبر سازد و نیز اعضای خانواده را در جریان زمان و مکان سرویس شبانه یا روزانه قرار دهد.

۲ - برنامه تاکسیرانی را طوری تنظیم کند تا حداقل در یک نوبت، غذا را در جمع خانواده تناول کند؛ تا هم به اجر معنوی خدمتگزاری به مردم برسد و هم از نعمت همنشینی با جمع خانواده برخوردار شود.

مسئولیت شخصی تاکسیران

تاکسیران نمی‌تواند جسم و روح خود را فراموش کند و از خود غافل باشد. زیرا «خدمت» از بدنی سالم و پاکیزه و از روحی سرشار از امید و ایمان و معنویت بر می‌آید و استمرار خدمتگزاری و تداوم «کار و تلاش» به نشاط ویژه نیازمند است. بنابراین او می‌تواند راه‌کار پیشنهادی زیر را برای خودسازی جسمی و روحی در پیش گیرد:

الف - پاکیزگی

پاکیزگی، طراوت آور و نشاط آفرین است.

نظافت، احترام به هم‌نوعان است.

تمیزی، عامل جذب دوستیهاست.

نظافت، نشانه والایی شخصیت و ادب انسانی است.

تمیزی، فقر زدایی است.

پاکیزگی، از اخلاق انبیا است.

تمیزی از نشانه‌های ایمان است.

در ارزشمندی «نظافت» همین بس که حضرت

محمد صلی الله علیه و آله در روایتی می‌فرمایند:

«هر چه در توان دارید برای پاکیزگی

بکوشید. زیرا خداوند، اسلام را بر اساس

پاکیزگی استوار کرده است و فقط افراد

پاکیزه می‌توانند وارد بهشت شوند.»^{۹۷}

«خداوند با ژولیدگی و کثافت دشمن

است.»^{۹۸}

بر این اساس تاکسیران محترم برای هماهنگ شدن

با ارزش اسلامی به هنگام دریافت پروانه بهره‌برداری

^{۹۷} - محمد د محمد دی ری شهری، میزان الحکمة، قم: دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۶۳، ج ۱۰ حدیث ۲۰۲۷.

^{۹۸} - نهج الفصاحة، حدیث ۷۴۱.

متعهد می‌شود که هنگام ارائه سرویس از لباس نظیف استفاده کند.^{۹۹}

برای اجرای بهتر و دقیق‌تر این توصیه اخلاقی (نظافت) نکاتی چند پیشنهاد می‌شود:

۱ - «پاکیزگی» غیر «از پاکی طهارت» است و به عنوان تکلیف شرعی از سوی مسلمانان اعمال می‌شود و باید پاکی بدن و لباسها را بر پاکیزگی آن مقدم داشت ولی آنچه مطلوب اسلام است هر دوی اینهاست، یعنی طهارت و نظافت.

۲ - بدن بطور طبیعی در حین کار عرق می‌کند و در روزهای گرم و داخل تاکسی، غالباً با بوی ناخوشایندی همراه است. پس لازم است علاوه بر زدودن موهای زاید بدن، روزانه دوش گرفته و بطور مرتب در دفعات مختلف پاها و جوراب را بشوید که این عمل در رفع خستگی و تسکین روان نیز اثر زیادی دارد.

۳ - موی سر را تا مدت زیاد، بدون آرایش رها نکند و

^{۹۹} - آیین نامه اجرایی تاکسیرانی، ماده ۱۲، بند ۳.

هنگام آرایش توجه داشته باشد که آرایشگر موهای او را طبق مدل طبیعی و متعارف کوتاه کند نه بر طبق مدل و مد تقلیدی که امروز به عنوان شعار سیاسی - فرهنگی از سوی گروههای خارجی مبتذل و منحرف جنسی، جامعه اسلامی را آلوده کرده است.

۴ - پیوسته با موهای شسته، مرتب و شانه شده پشت فرمان بنشینند.

۵ - موهای صورت (ریش) را به دلخواه کوتاه و آرایش کند. اما توجه داشته باشد تراشیدن ریش با تیغ یا ماشین برقی که مثل تیغ می تراشد، بنابر احتیاط واجب، حرام است؛ حتی اگر بخشی از ریش را بتراشد و قسمت چانه را نتراشد که در اصطلاح عرف، پرفسوری گفته می شود. او می تواند موهای گردن و روی گونه ها را با تیغ بتراشد و بین موی سر و ریش خط فاصل بیندازد.

گذاشتن سبیل کوتاه، به نحوی که نوکهای شارب و آبخور دقیقاً زده شده باشد مانعی ندارد ولی اگر سبیل روی لب بالا بیفتد کراهت دارد.^{۱۰۰}

^{۱۰۰} - امام خمینی، اسـتفتات، بخش مکاسـب محرمه، فصل آرایشگری و ریش تراشی.

۶ - خروج بوی نامطبوع از فضای دهان باعث رنجش مسافران در محیط محدود و بسته داخل تاکسی خواهد شد. پس برای پیشگیری بهتر است:

- قبل از نشستن پشت فرمان، به خصوص در نوبت صبح، علاوه بر خلال کردن، به دندانها مسواک بزند و فضای دهان را با آب نمک شستشو دهد که خلال کردن و مسواک زدن از اخلاق انبیاست و از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله روایت شده که فرموده‌اند: حضرت جبرئیل پیوسته مرا به مسواک کردن توصیه می‌کردند؛ تا حدی که گمان کردم مسواک کردن از جمله واجبات دینی است.^{۱۰۱}

از امام علی علیه السلام نیز روایت شده:

«مسواک کردن، دهان را پاکیزه می‌کند و

رضایت خداوند را به همراه دارد.»^{۱۰۲}

- قبل از ارائه سرویس از خوردن مواد بودار مثل سیر پرهیزد.

^{۱۰۱} - وسائل الشیعه، چاپ آل البیت، ج ۲، ح ۱۳۰۲ و ۱۳۱۵.

^{۱۰۲} - همان مدرک، حدیث ۱۳۰۹.

- بهتر است سیگار نکشد.^{۱۰۳}

۷- مراقب تمیزی لباسها باشد و حداقل بطور روزانه آن را عوض کند؛ تا به گفته امام علی علیه السلام غم و اندوه از بین برود.^{۱۰۴}

تمیزی لباسها مستلزم نو بودن آن نیست و نمی توان به بهانه پاکیزگی از لباسها به صورت «یکبار مصرف» استفاده کرد، زیرا چنین روشی از مصادیق «اسراف» بوده و از نظر شرعی عملی حرام محسوب می شود.^{۱۰۵}

همچنین باید توجه داشت که پاکیزگی البسه و شیک پوشی غیر از پوشیدن لباس غیر متعارف و تقلیدی است که باید به شدت از آن نوع پوشاک دوری کرد. زیرا امام علی علیه السلام می گویند:

«لباسی بپوش که تو را انگشت نما نکند و

به تو آزاری نرساند.»^{۱۰۶}

^{۱۰۳} - امام خمینی، استفتانات، بخش مکاسب محرمه، سوال ۱۰۴.

^{۱۰۴} - محمد محمدی‌شهری، پیشین، حدیث ۲۰۰۳۱.

^{۱۰۵} - امام خمینی، استفتانات، بخش مکاسب محرمه، سوال ۲۳.

^{۱۰۶} - غرر الحکم و درر الکلم، فصل دوم، حدیث ۹۳.

بنا بر احتیاط واجب باید از پوشیدن لباس شهرت که پارچه، رنگ یا دوخت آن برای کسی که می‌خواهد آن را بپوشد معمول نیست خودداری کند.^{۱۰۷}

۸ - عطری که بوی ملایم دارد استعمال کند تا از بهترین بندگان خدا شود، همانطور که رسول اکرم صلی الله علیه و آله می‌فرمایند:

«بهترین بندگان خدا کسانی هستند که به وعده وفا می‌کنند و عطر به کار می‌برند.»^{۱۰۸}

ب - مطالعه و آموزش

امام علی علیه السلام:

«ای مردم! بدانید که دین هر شخص با طلب علم و عمل به آن کامل می‌شود و آگاه باشید که کسب دانش بر شما از کسب مال واجب تر است، زیرا خداوند عادل مال را برای شما تضمین و تقسیم کرده است و

^{۱۰۷} - امام خمینی، رساله توضیح المسائل، مسأله ۸۴۵.

^{۱۰۸} - نهج الفصاحه، حدیث ۸۵۰.

قطعا به شما می‌رساند. اما دانش و آگاهی
نزد اهل علم نگهداشته شده و به شما
دستور داده شده تا آن را از اهل علم
بخواهید. پس دانش و آگاهی طلب کنید.^{۱۰۹}
«دل افراد نادان را طمع از جا بر می‌کند و
به دام نیرنگ می‌افتد.»^{۱۱۰}

کسب دانش محدود به سن و جنس و صنف خاص
نیست، تاکسیران می‌تواند برای بالا بردن سطح آگاهی و
دانش خویش از طرق مختلف عمل کند:

- اختصاص نیم ساعت از شبانه روز به مطالعه کتاب؛

- شرکت فعال در جلسات آموزشی فنی و حرفه‌ای

متناسب با صنف خود؛^{۱۱۱}

- و نیز می‌تواند به صورت شبانه یا متفرقه در مقاطع

مختلف تحصیلی به تحصیل بپردازد؛

^{۱۰۹} - اصول کافی، کتاب فضل علم، حدیث ۴.

^{۱۱۰} - همان، کتاب عقل و جهل، حدیث ۱۶.

^{۱۱۱} - قانون کار جمهوری اسلامی ایران، ماده ۱۰۷.

رمز تحقق این مطلوب تنها اراده و پشتکار است و از
لحاظ قانونی و صنفی هیچ محدودیت و مانعی وجود

ندارد.^{۱۱۲}

ج - اجرای تکالیف عبادی:

۱ - اقامه نماز در وقت مخصوص آن

که از سوی پیشوایان دین بسیار بر آن تأکید شده است؛ مثلاً پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله می فرمایند:

«هر کس ادای نماز را از اول وقت به

تأخیر بیندازد مورد شفاعت من قرار

نمی گیرد.»^{۱۱۳}

«تا وقتی که مؤمن مراقب وقت نماز است

شیطان از او بیمناک است و هرگاه در وقت

مخصوص به ادای نماز نپردازد شیطان بر

او جرأت پیدا می کند و او را به گناهان

بزرگ وا می دارد.»^{۱۱۴}

دو تذکر:

^{۱۱۲} - قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، اصل ۳۰.

^{۱۱۳} - وسائل الشیعه، کتاب صلاة، باب ۱، حدیث ۱۳.

^{۱۱۴} - همان، حدیث ۱۴.

۱ - ادای نماز، وظیفه‌ای با اهمیت است و بر دیگر تکالیف؛ از جمله کسب درآمد و خدمتگزاری به مراتب اولویّت و ارجحیت دارد. تاکسیران متعهد و هوشیار می‌تواند نماز را در اول وقت و با مستحبات و تعقیبات کمتر اقامه کند و سپس به کار دیگر پردازد.

۲ - به لحاظ تقدّس و اهمیّت ویژه مساجد، ادای نماز در مسجد ترجیح دارد و چه بهتر که با جماعت برگزار شود. اما اگر در مسیر حرکت تاکسی، مسجدی وجود نداشت می‌توان در کنار خیابان یا داخل ایستگاه به نماز ایستاد.

۲ - پرداخت خمس و تعیین سال خمسی

اسلام، کم کردن فاصله طبقاتی و برقراری عدالت اجتماعی را از برنامه‌های اصلی خود می‌شمارد و مسلمین را در برابر محرومین و آسیب دیدگان از حوادث و خانواده‌های بی‌سرپرست مسؤول می‌داند. به همین خاطر بر همه مسلمانان واجب شده تا ۵۱ درصد درآمد خود را، طبق ضوابط، به مرجع تقلید، ترجیحاً به ولی امر

مسلمین، پردازند.

برای پرداخت خمس که وظیفه قرآنی هر مسلمان بالغ است^{۱۱۵} و موجب پاکی و پاکیزگی مالی و روحی انسان می‌شود^{۱۱۶} باید به روش زیر عمل کرد:

هر تاکسیران اولین روز اشتغال به تاکسیرانی را آغاز «سال خمسی» خود قرار می‌دهد^{۱۱۷} و پس از گذشت یک سال قمری یا شمسی^{۱۱۸}، یعنی در سالروز اشتغال به تاکسیرانی، زمان محاسبه و پرداخت خمس فرا می‌رسد.

محاسبه درآمدها و هزینه‌ها

بطور قطع در طول سال خمسی همراه «درآمد»، خرج کردهایی نیز وجود داشته و اجناس و کالاهایی خریداری شده و بخشی از آن کالا به مصرف رسیده و

^{۱۱۵} - سوره انفال / ۴۱.

^{۱۱۶} - سوره توبه / ۱۰۳.

^{۱۱۷} - امام خمینی، تحریر الوسیله، کتاب خمس، مسأله ۱۰.

^{۱۱۸} - امام خمینی، رساله توضیح المسائل، مسأله ۱۷۶۶ و استفتانات، بخش خمس، مسأله ۱۳۹.

چه بسا بخشی از درآمد به صورت پس انداز نقدی یا غیر نقدی درآمده است. اما همه این اشیا و پولها مشمول قانون خمس نخواهند بود بلکه باید بین آنها تفکیک قایل شد.^{۱۱۹}

تا کسی که با پول خمس داده شده خریداری شود یا با پولی تهیه شده باشد که اصلاً خمس به آن تعلق نمی گرفته است مشمول قانون خمس نخواهد بود؛ ولی اگر از راه درآمد کسب و کار خریداری شده باشد مشمول قانون خمس خواهد شد.^{۱۲۰}

۳ - محل پرداخت خمس

تاکسیران پس از محاسبه همه داراییها به قیمت روز، (نه به قیمت گذشته و زمان خرید) نزد مرجع تقلید خود یا نماینده رسمی او، که مجوز دریافت وجوه شرعی را دارد^{۱۲۱} می رود و ۵۱ آن داراییها را به صورت وجه نقد یا

^{۱۱۹} - برای آگاهی بیشتر به رساله توضیح المسائل رجوع کنید.

^{۱۲۰} - همان، مسأله ۱۵ و ۳۶ و ۱۲۵ و ۱۶۰.

^{۱۲۱} - همان، مسأله ۱۳۸ و ۱۴۶.

معادل غیر نقدی آن^{۱۲۲} به وی می‌پردازد.

^{۱۲۲} - همان، مسأله ۱۷۵.

تاکسیران و تعمیر کار

پرداخت به موقع مزد تعمیرکار، صافکاری، تعویض روغن و هر شخص دیگر که به سفارش تاکسیران کاری در خصوص تاکسی انجام داده است، مشمول سفارشهای پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله است که می فرمایند: «مزد اجیر را پیش از آنکه عرقش خشک شود پرداز.»^{۱۲۳} از سوی دیگر به تعویق انداختن بدهی از سوی آن حضرت صلی الله علیه و آله مذمت شده است: «از بدهکاری پرهیزید که غم شب و ذلت روز است.»^{۱۲۴}

^{۱۲۳} - نهج الفصاحه، حدیث ۳۴۷.

^{۱۲۴} - همان، حدیث ۹۹۰.

همچنین بر تاکسیران خوش حساب است که هنگام
خرید قطعات و سوخت گیری با دقت و بزرگواری و
انصاف معامله کند که «نیکو معامله کردن با مردم یک
سوم عقل است.»^{۱۲۵}

^{۱۲۵} - اصول کافی، کتاب العشره، باب التحبب الی الناس، حدیث ۲.

تاکسیران و همکاران

روزی وارد ایستگاه شدم و در کنار تنها مسافر تاکسی نشستم. چند لحظه‌ای نگذشته بود که تاکسیران از آینه رو به ما کرد و گفت: «تاکسی جلو دو مسافر کم داره، لطف کنید شما دو نفر با اون بروید تا هم او معطل نشه و هم شما زودتر، به مقصدتون برسین.»

این کار از ایثار و محبت تاکسیران نسبت به دیگر همکاران حکایت می‌کند. همچنانکه رعایت نوبت و حق تقدم، مسافر دیگر را نقاییدن، احترام متقابل، گذشت و چشم پوشی، پرهیز از کینه توزی و انتقام جویی و داشتن عفت کلام از دیگر وظایف اخلاقی اوست. کمال، ادب، بزرگواری، عطوفت و مردانگی زمانی نشان داده می‌شود

که یکی از همکاران در اثر تمام کردن بنزین یا پنچری
یا... در راه مانده باشد و شما با احترام نیاز او را رفع کنی.

یکی از یاران امام صادق علیه السلام به اسم عبدالرحمن بن
کثیر می گوید با امام صادق علیه السلام در حال راه رفتن بودیم که
بند کفش حضرت پاره شد من از آستین خود نخ‌ی در
آوردم و کفش حضرت را تعمیر کردم و پس از تعمیر، امام
با دست خود به کتفم زد و فرمود: ای عبدالرحمن! هر
کس مؤمنی را به اندازه دادن یک بند کفش کمک کند تا
او به راهش ادامه دهد خداوند نیز در روز قیامت او را به
هنگام خروج از قبر سوار بر شتر تندرو می کند تا اینکه
درهای بهشت باز شود.^{۱۲۶}

تاکسیدار و راننده کمکی

بعضی از مالکین تاکسی از راننده کمکی برای تاکسیرانی استفاده می‌کنند. این عمل از جهت اقتصادی، اخلاق و اجر اخروی قابل توجه و در خور تحسین است؛ مشروط به اینکه طبق موازین شرعی و تعهد اخلاقی شکل بگیرد و سرانجامی نیک داشته باشد.

نوع قرار داد تاکسیدار و راننده کمکی

قراردادی که بین تاکسیدار و راننده کمکی منعقد می‌شود، باید از نوع «اجاره» یا «جُعَاله» باشد؛ که ضوابط فقهی آن به شرح زیر است:

قرارداد از نوع اجاره:

ضمن این قرارداد «تاکسیدار»، تاکسی را به قصد اجاره در اختیار راننده کمکی قرار می‌دهد و «راننده کمکی» نیز به همین قصد تاکسی را تحویل می‌گیرد تا در زمان معین، در سطح شهر و بر طبق مقررات تاکسیرانی به جابجایی مسافران بپردازد و در مقابل درصدی از درآمد را به عنوان اجرت یا اجاره‌بها به «تاکسیدار» پرداخت کند.

در این شکل «تاکسیدار» موجر است و «راننده کمکی» مستأجر و هر یک از این دو می‌توانند شرط یا شروطی را در موضوع ساعات کار، زمان و مکان تحویل تاکسی، نحوه پرداخت مال الاجاره، هزینه سوخت، جرایم، خسارت، تعطیلات و غیره در قرارداد بگنجانند و از نظر شرعی هم باید به تعهدات خود پای‌بند باشند. در صورت تخلف هر کدام از قرارداد، دیگری حق برهم‌زدن قرارداد (فسخ) را خواهد داشت.^{۱۲۷}

قرارداد از نوع جعاله

تاکسیدار، با در نظر گرفتن شروطی به «راننده کمکی» می‌گوید: «اگر با تاکسی من کار کنی، درصد معینی از کارکردت را به تو می‌دهم.»

چند تذکر:

۱ - در جعاله باید «عوض» یا درصد، معین و معلوم باشد؛ و گر نه جعاله باطل خواهد بود.^{۱۲۸}

۲ - «عامل» زمانی مستحق «عوض» می‌شود که کار کند.^{۱۲۹}

۳ - هر دو طرف قبل از شروع به کار می‌توانند جعاله را فسخ کنند.^{۱۳۰}

۴ - اگر «عامل» شروع به کار کرده باشد می‌تواند دست از کار بکشد و مستحق چیزی نخواهد بود؛ ولی اگر «جاعل» جعاله را فسخ کند، باید به «عامل»، اجرت‌المثل بدهد.^{۱۳۱}

^{۱۲۸} - همان، کتاب جعاله، مسأله ۵.

^{۱۲۹} - همان، مسأله ۱۲.

^{۱۳۰} - همان، مسأله ۱۵.

^{۱۳۱} - همان.

نکته‌ای در خصوص «رهن یا گرو»

هر چند که در معامله بین تاکسیدار و راننده کمکی حسن نیت، صداقت، وفای به عهد، امانتداری و تعهد حاکم است، اما بعضی از تاکسیداران جهت اتقان و اطمینان بیشتر، پولی را به صورت چک بی تاریخ از راننده کمکی به عنوان «رهن» (گرو) می‌گیرند و این چک تا پایان قرار داد نزد او می‌ماند.

هیچیک از تاکسیدار یا راننده کمکی حق ندارند بی اجازه دیگری آن گرو را به شخص ثالث واگذار کنند، یا به صورت بخشش یا قرض الحسنه به دیگری بدهند، یا با آن پول خرید و فروش کنند.^{۱۳۲}

تاکسیدار می‌تواند در صورت بروز خسارت و نقص ناشی از افراط و تفریط راننده کمکی و در صورت خودداری راننده کمکی از پرداخت وجه خسارت با کسب اجازه از حاکم شرع (مرجع تقلید) در رهن تصرف کند.^{۱۳۳}

۱۳۲ - امام خمینی، رساله توضیح المسائل، مسأله ۲۳۰۰ - ۲۳۰۶.

۱۳۳ - اگر به حاکم شرع دسترسی نداشته باشد می‌تواند تصرف کند همان، مسأله ۲۳۰۸.

شرکت

هرگاه یک دستگاه تاکسی متعلق به دو نفر یا بیشتر باشد «شرکت» صورت می‌گردد^{۱۳۴} و طرفین به نسبت سهم خود در سود و زیان کار شریک خواهند بود.^{۱۳۵} هر یک از دو شریک که بر روی تاکسی کار می‌کند «امین» محسوب می‌شود، و ضامن خسارت وارده بر تاکسی نیست؛ مگر آنکه افراط و تفریط کرده باشد.^{۱۳۶}

طرفین یا اطراف شرکت باید به مفاد عقد شرکت و ضوابط شرعی آن پای‌بند باشند؛ که در جای خود بیان شده است.

تبصره: در سازمان تاکسیرانی تهران، پروانه تاکسیرانی برای فردی صادر می‌شود که مالکیت کامل (شش دانگ) خودرو را داشته باشد. از این رو داشتن شریک با آیین نامه اجرایی تاکسیرانی تهران مغایرت دارد.

^{۱۳۴} - امام خمینی، تحریر الوسیله، کتاب شرکت.

^{۱۳۵} - همان مدرک، مسأله ۱۰.

^{۱۳۶} - همان مدرک، مسأله ۱۱.

تاکسیران و تاکسی

الف - نظافت تاکسی

در برخی احادیث^{۱۳۷} داشتن مرکب راهوار از نشانه‌های خوشبختی دانسته شده است. مرکبی، راهوار باقی می‌ماند که همواره مورد رسیدگی و واریسی فنی قرار گرفته، پیوسته تمیز و نظیف باشد. پس شایسته است:

۱ - موتور، بدنه و داخل اتاق و کفی‌های تاکسی همواره تمیز نگه داشته شوند.

۲ - از شستن خودرو در معابر و سطح شهر و

^{۱۳۷} - نهج الفصاحه، حدیث ۱۲۴۲، ۱۲۵۷ و ۱۲۸۹.

محل‌هایی که تابلوی ممنوعیت شستشو دارد اجتناب شود. زیرا شستن خودرو در هر نقطه شهر و در کنار هر نهری موجب تقلید دیگر رانندگان شد و در نهایت زیبایی را از آن نقطه گرفته و موجب آلودگی آب نهر و سطح جاده می‌شود. حال اگر صاحب نهر راضی نباشد بر میزان گناه افزوده می‌شود.

۳- روکش صندلیها تعویض و در صورت آلودگی شسته شوند.

۴- هنگام شستشو دقت شود که از آب آشامیدنی برای شستن استفاده نشود و نیز به مقدار لازم از آب استفاده شود؛ تا اسراف نشود.

حضرت امام خمینی(ره) در نظر فقهی خویش در این مورد می‌فرماید:

«زیاده‌روی [در مصرف آب و برق] به نحو

غیر متعارف حرام است و چنانچه موجب

اتلاف و ضرر باشد موجب ضمان است.»^{۱۳۸}

ب) هوای داخل تاکسی به وسیله بوگیر، معطر و مطبوع نگه داشته شود.

پ) برای حفظ زیبایی از چسباندن بر چسبهای تصویری و نوشتاری به قسمتهای مختلف داخل و خارج تاکسی خودداری شود؛ به ویژه تصاویر مستهجن و نوشته‌های مبتذل.

ت) بعضی از کلمات از آنچنان قداست و احترامی برخوردارند که بی‌وضو نمی‌توان بر روی آن کلمات دست کشید. حضرت امام خمینی (ره) در این خصوص می‌فرماید:

«بر کسی که وضو ندارد، حرام است اسم خداوند متعال را، به هر زبانی که نوشته شده باشد، مَس نماید. (دست بکشد)

مَس (دست کشیدن) اسم مبارک پیغمبر صلی الله علیه و آله و امام علیه السلام و حضرت زهرا علیها السلام، اگر هتک و بی‌احترامی باشد حرام است و بنا بر احتیاط واجب چنانچه بی‌احترامی هم نباشد، مَس

ننماید.»^{۱۳۹}

«مس نمودن خط قرآنی یعنی رساندن
جایی از بدن به خط قرآن برای کسی که
وضو ندارد حرام است. ولی اگر قرآن را به
زبان فارسی یا به زبان دیگر ترجمه کنند
مس آن اشکال ندارد.»^{۱۴۰}

پس تاکسیران محترم از نوشتن اسم خدا به هر زبانی
و اسم پیامبر صلی الله علیه و آله و ائمه اطهار علیهما السلام و حضرت زهرا علیها السلام و
آیات عربی قرآن بر روی بدنه تاکسی؛ به خصوص در
قسمت دستگیره و جاهایی که بی احترامی محسوب
می شود خودداری کند.

ث) ممکن است دستگیره یا صندلی در اثر آلودگی
خون یا بول یا سایر نجاسات نجس شود. تاکسیران
متعبّد تلاش می کند در صورت امکان آن قسمت نجس
شده را پاک کند، هر چند که اعلان نجس بودن آن
قسمت به مسافری لازم نیست.^{۱۴۱}

^{۱۳۹} - امام خمینی، رساله توضیح المسائل، مسأله ۳۱۹.

^{۱۴۰} - همان مدرک، مسأله ۳۱۷.

^{۱۴۱} - امام خمینی، رساله توضیح المسائل، مسأله ۱۴۳.

ج) برابر مقررات، لازم است که تاکسی،
«شماره گذاری» شده و دارای تجهیزات مندرج در قانون
باشد و برگ معاینه را به عنوان مدرک فقدانِ نقصِ فنی
دریافت کند.

سخنی با مسافران

سزاوار است در پایان این اثر، چند جمله‌ای نیز با مسافران گرامی در میان بگذاریم و آنان را نسبت به وظایف متقابل در برابر تاکسیران و تاکسی یادآور شویم:

۱ - مسافر مسلمان با در نظر داشتن شرافت تاکسیرانی و جایگاه مهم اجتماعی آن، تاکسیران را به دیده احترام می‌نگرد و او را برادر دینی و امین خود می‌پندارد.

۲ - به محض ورود به تاکسی در «سلام» گفتن پیشی می‌گیرد و با عرض «خسته نباشید» به تاکسیران توان و نشاط تازه‌ای می‌بخشد.

۳ - خود را به جای تاکسیران تصوّر کرده و از سطح توقّعات خود می‌کاهد و از کم و کاستی احتمالی یا بر خورد نامناسب و ناشایست بعضی تاکسیرانان با اغماض می‌گذرد.

۴ - هنگام سوار شدن، حق تقدّم دیگر مسافران را رعایت کرده و ای بسا از حق خود به نفع دیگران می‌گذرد، خصوصاً نسبت به افراد بزرگتر و بانوان.

۵ - هنگام بستن یا باز کردن در تاکسی، طوری عمل می‌کند تا آسیبی به در وارد نشود.

۶ - برای ایجاد نظم و انضباط اجتماعی به عوض تجمع در سر چهار راه در ایستگاههای تعیین شده سوار تاکسی می‌شود.

۷ - قبل از ورود به تاکسی، مقصد خود را به تاکسیران تفهیم می‌کند و با آگاهی از مسیر تاکسی، سوار می‌شود.

۸ - کرایه‌بها را از قبل مهیا می‌کند تا به هنگام پیاده شدن، وقت کسی بیهوده تلف نشود.

۹ - جهت سهولت و سرعت در پرداخت و دریافت

کرایه بها، از پول خرد استفاده می کند و نسبت به گرفتن باقیمانده پول، سخت گیر نیست و با رضایت کامل آن را می بخشد.

۱۰ - مسافر مرد از روی تعهد و غیرت، حتی المقذور، از نشستن در کنار زن نامحرم در ردیف عقب خودداری می کند؛ و در هیچ شرایطی در ردیف جلو در کنار زن نامحرم نمی نشیند.

۱۱ - مسافر زن از روی عفت و پاکدامنی، حتی المقذور، از نشستن در کنار مردم نامحرم در ردیف عقب خودداری می کند، و در صورتی که در کنار مرد نامحرم قرار گرفت با حایل قرار دادن کیف دستی طوری می نشیند که تماس بدنی با او پیدا نکند.

۱۲ - شهروند متعهد، یاد خدا و ذکر خدا و سکوت را بر هر گفتگوی بی جا و بازگو کردن مشکلات شخصی یا اجتماعی ترجیح می دهد و با جدیت از غیبت، تهمت و حرفهای ناروا اجتناب می کند.

۱۳ - اثاث همراه را با همکاری تاکسیران در صندوق عقب تاکسی قرار می دهد تا مزاحم دیگر

سر نشینان نشود.

۱۴ - در حالت در بست، قبل از سوار شدن بر سر کرایه بها با تاکسیران به توافق می‌رسد. همینطور مسیر و مقصد، تعداد همراهان و مقدار اثاث همراه را به اطلاع تاکسیران می‌رساند.

۱۵ - اگر چیزی در تاکسی پیدا کرد آن را به تاکسیران می‌دهد تا از طریق سازمان تاکسیرانی به دست صاحبش برسد.

۱۶ - در صورتی که فرد خردسالی به همراه دارد، برای او نیز کرایه مخصوص در نظر می‌گیرد تا هم به خردسال احترام گذاشته باشد و هم زحمت تاکسیران را بی‌پاسخ نگذاشته باشد.

۱۷ - پس مانده خوراکیها را کف تاکسی نمی‌ریزد و یا از شیشه تاکسی به خیابان رها نمی‌کند.

۱۸ - در صورت بروز تخلف از سوی تاکسیران، با رعایت حریم شخصیت و اصول امر به معروف و نهی از منکر مورد تخلف را به صورت محرمانه و محترمانه به وی تذکر می‌دهد.

خود آزمایی

۱. آنچه به شخص بها می دهد و او را در دنیا و آخرت سرافراز می سازد ...

الف) سودمند بودن است. ب) خدمت مستمر به مردم است.

ج) ذکر مداوم خدا است. د) حضور در اجتماع است.

۲. در مورد تاکسیرانی کدام گزینه صحیح نمی باشد؟

الف) نقش کلیدی و غیرقابل جایگزینی در اجتماع دارد.

ب) از جمله پایگاه‌های مهم خدمتگزاری است.

ج) حلقه وصل ارزشمندی در جامعه محسوب می شود.

د) احکام خاصی برای آن از روایات برداشت نمی شود.

...

۳. بهتر است تاکسیران

الف) فقیر و غنی را به یک چشم نگاه کند.

ب) برخوردش با همه یکسان باشد.

ج) به دیده حقارت به مسافران نگاه نکنند.

د) همه موارد

...

۴. تاکسیرانان نباید

الف) مشکلات شخصی و صنفی خود را در جمع سرنشینان بگویند.

ب) خویشتن دار باشند.

ج) پرحرفی و بیهوده‌گویی نکنند.

د) انصاف داشته باشد.

... ۵. تاکسیرانان در مورد حفظ جان مسافران

الف) هیچ گونه مسئولیتی ندارند.

ب) حافظ جان مسافران باید باشند.

ج) مقدار کمی مسئولیت دارند.

د) هیچکدام

۶. کدام یک از گزینه‌های زیر جزء وظایف تاکسیران برای حفظ جان

مسافر نیست؟

الف) حرکت با سرعت مجاز و پرهیز از سبقت بی‌مورد

ب) سوار کردن سرنشین در سمت چپ راننده

ج) صحبت کردن با مسافران و تنظیم رادیو برای مسافران

د) گذاشتن بار در جلو یا عقب خودرو

۷. سوار کردن مسافری که در حال کشیدن سیگار است توسط

...

تاکسیران

الف) باید حتماً صورت گیرد.

ب) طبق قانون ممنوع است و نباید صورت گیرد.

ج) اگر سایر مسافران راضی باشند باید صورت گیرد.

د) بستگی به نظر تاکسیرانی باید صورت گیرد یا صورت نگیرد.

۸. همزیستی و ارتباط سالم افراد جامع بشری در پناه ...

است و همگان سعی دارند بر حسب ... خود از آن دفاع

کنند.

الف) آسایش - فطرت ب) صلح و دوستی - عقل

ج) کار و تلاش - عقل د) حیثیت و اعتبار - فطرت

۹. بنا بر گفته پیامبر (ص) تاکسیران باید در برابر رفتار و گفتار

ناشایست دیگران ...

الف) رفتاری مانند آنها بروز دهد.

ب) ملایمت کند و از خشونت و فحش و ناسزا بپرهیزد.

ج) زمامین ملایمت کند و زمانی خشونت

د) هیچکدام

۱۰. در برخورد تاکسیرانان با زنان کدام گزینه صحیح می باشد؟

الف) تاکسیران باید برای حفظ حریم شرعی و عفت عمومی از گفتگو و

خندیدن با زنان مسافر بپرهیز کند.

ب) تاکسیران باید از سوار کردن دو زن در صندلی جلو اجتناب کند.

ج) در صورت مشاهده منکر از سوی مسافران، با رعایت شرایط، امر به معرف و نهی از منکر کند.

د) همه موارد

۱۱. اینکه؛ دیگران حق هیچگونه تصرف خودسرانه و بهره‌برداری ناصواب از آن مال را ندارند تعریف کدام گزینه است؟

الف) امانت (ب) قانون

ج) حرمت مال مسلمان (د) کرامت

۱۲. تاکسیران زمانی می‌تواند مالک شرعی پول دریافتی از مسافران شود که ...

الف) براساس یک عملیات شرعی به وی پرداخت شده باشد.

ب) برابر نرخ مصوب باشد.

ج) همراه با توافق و رضایت طرفین در حالت عادی باشد.

د) همه موارد

۱۳. این سخن از کیست : « از گناهان بزرگ این است که کسی مال فرد مسلمان را به ناحق تصرف کند. »

الف) قرآن کریم (ب) پیامبر اکرم (ص)

ج) امام علی (ع) (د) امام باقر (ع)

۱۴. در فقه اسلام کار تاکسیرانی از چه نوع می‌باشد؟

الف) اجاره (ب) خرید و فروش

ج) داد و ستد د) حمل و نقل

۱۵. در مورد سرویس دربستی کدام گزینه درست می باشد؟

الف) ممنوعیت قانونی وجود ندارد.

ب) ماده و آیین نامه‌ای وجود ندارد که به طور صریح آن را تأیید کند.

ج) طبق اصل خدمتگزاری به تاکسیرانان توصیه نمی‌شود.

د) همه موارد

۱۶. طبق قانون کار کشور زمان کار شب بین چه ساعاتی می‌باشد؟

الف) ۲۴ تا ۳ بامداد ب) ۲۳ تا ۳ بامداد

ج) ۲۲ تا ۶ بامداد د) ۲۴ تا ۶ بامداد

۱۷. اگر تاکسیران شیء جامانده در تاکسی را به قصد نگهداری و

رساندن به صاحبش بردارد ... و آن شیء در دست او

... خواهد بود.

الف) مسئول است - امانت شرعی

ب) مسئول نیست - امانت شرعی

ج) مسئول است - صدقه د) مسئول نیست - صدقه

۱۸. کدام مورد از مسؤولیت‌های تاکسیران نسبت به شهر و جامعه

نیست؟

الف) پاکیزه و امن نگه داشتن شهر و خیابانها

ب) دوری کردن از شایعه

ج) صحبت کردن با مسافران (د) نگهداری صحیح اسکناس

۱۹. در قرارداد از نوع جعاله، کدام گزینه صحیح نمی باشد؟

الف) در جعاله باید عوض یا درصد معین و معلوم باشد و گرنه جعاله باطل

خواهد بود.

(ب) عامل زمانی مستحق عوض می شود که کار کند.

(ج) هر دو طرف قبل از شروع به کار نمی توانند جعاله را فسخ کنند.

(د) جعاله در تاکسیرانی به این معنا است که تاکسی دار به راننده کمکی

می گوید «اگر با تاکسی من کار کنی درصد معینی از کار کردت را به تو

می دهم.

۲۰. در سازمان تاکسیرانی تهران، پروانه تاکسیرانی برای فردی

صادر می شود که که مالکیت خودرو را داشته باشد.

(الف) کامل (ب) ۳ دانگ

(ج) بیشتر از ۳ دانگ (د) میزان مالکیت مهم نیست.

مجموعه فقه و زندگی

احکام مسجد منتشر شده است

احکام و آداب تاکسیرانی منتشر شده است

احکام معاملات ملکی منتشر شده است

احکام پرستاری منتشر شده است

احکام اعتکاف منتشر شده است

احکام آرایشگری منتشر شده است

احکام کشتیرانی منتشر شده است

احکام رستورانها منتشر شده است

احکام مسکن منتشر شده است

احکام جشن و شادمانی منتشر شده است

احکام قنادیها منتشر شده است

احکام سینما منتشر شده است

احکام طلا و جواهر فروشان منتشر می شود

احکام خیاطی منتشر می شود

احکام معماری و شهرسازی منتشر می شود

احکام ورزش بانوان منتشر شده است

احکام هتل داری منتشر شده است

احکام کارمندان و مدیران منتشر می شود

احکام کشاورزی منتشر می شود

احکام تعمیر کاران منتشر می شود

احکام کارمندان و مدیران منتشر می شود

احکام نانوایان منتشر می شود

احکام تعلیم و تربیت منتشر می شود

